

Strategia Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2030

Raciechowice, 2021

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	4
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	5
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	5
Podstawa prawna	5
Metodyka opracowania strategii	7
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	9
3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.....	16
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	17
5. Portret terytorialny Gminy Raciechowice	20
6. Wnioski z diagnozy	23
7. Analiza SWOT	27
II Założenia planistyczne	29
8. Wizja i misja rozwoju	29
9. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	30
10. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	33
11. Przedsięwzięcia kluczowe.....	41
12. Schemat ilustrujący założenia planistyczne.....	43
13. Rezultaty planowanych działań	44
III System realizacji strategii.....	46
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	53
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Raciechowice	68
I Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych	68
II Instrumentacja polityki przestrzennej.....	68
III Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Raciechowice.....	69
Załącznik nr 3 Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego dla gminy Raciechowice	70
Spis tabel i rysunków	71

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2030 jest dokumentem wyznaczającym wizję, misję oraz główne cele strategiczne, w perspektywie długookresowej, które przyczynią się do zrównoważonego rozwoju gminy. Niniejsze opracowanie powstało w oparciu o znowelizowane przepisy i zawiera obowiązkowe elementy, które zostały wskazane w ustawie o samorządzie gminnym. Podstawowymi przesłankami opracowania strategii rozwoju jest potrzeba dostosowania kierunku rozwoju do zmieniających się uwarunkowań oraz dostępność środków zewnętrznych przy niewystarczających własnych zasobach finansowych. W związku ze zmianami legislacyjnymi, strategia jako nadrzędny dokument planistyczny gminy uzyskała umocowanie prawe oraz miejsce w zintegrowanym systemie zarządzania rozwojem kraju. Dokumentami wykonawczymi względem strategii są obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Mimo ogromnego potencjału rolniczego i możliwości gmina Raciechowice została we wcześniejszych latach mocno zadłużona. Możliwość uchwalenia budżetu gminy oraz wieloletniej prognozy finansowej była w związku z powyższym niemożliwa, a Regionalna Izba Obrachunkowa (RIO) w Krakowie wezwała Gminę Raciechowice do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego. Dlatego też, z punktu widzenia opracowywania strategii rozwoju gminy Raciechowice istotne będzie odwołanie się do dokumentu jakim jest Program Postępowania Naprawczego dla gminy Raciechowice. Gmina Raciechowice była wcześniej w sytuacji finansowej, która uniemożliwiała prowadzenie zgodnej z prawem, gospodarki finansowej, z uwagi na zobowiązania gminy z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych obligacji. W takim przypadku konieczne było podjęcie działań, które zwiększą wpływy do budżetu, ale przede wszystkim ograniczą koszty wykonywanych zadań publicznych. W przypadku Gminy Raciechowice programem naprawczym objęta zostały wszystkie działy i zadania prowadzone przez gminę, a szczególnie koszty edukacji. Gmina wdraża założenia Programu Postępowania Naprawczego i aktywnie działa na rzecz poprawy sytuacji finansowej.

Jedną z ról strategii jest kierunkowanie polityki rozwoju w danym czasie, w tym przypadku do roku 2030 oraz zabezpieczenie ciągłości jej realizacji. Drugą istotną rolą jest wykorzystanie dokumentu jako podstawy do wnioskowania o dofinansowanie ze środków zewnętrznych, by zrealizować konkretne inwestycje. Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, obowiązkowym

elementem strategii rozwoju gminy jest ustalenie ram finansowych i źródeł finansowania. Przy wskazywaniu ram finansowych należy wziąć pod uwagę m.in. analizę zadłużenia gminy, dochodów i wydatków, a także analizę możliwości inwestycyjnych i płynności finansowej gminy.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawę prawną, mającą wpływ i definiującą kształt, strukturę oraz elementy strategii rozwoju gminy Raciechowice, stanowią w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Zapisy ustawy o samorządzie gminnym, a konkretniej art. 10e. ust. 3 wskazuje poszczególne elementy, które muszą znaleźć się w strategii rozwoju gminy. Poza wnioskami wynikającymi z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, strategia określa:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;

8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

W konsekwencji zmian w przepisach i wprowadzeniu nowych, obowiązkowych rozdziałów dla strategii, dokumenty tego typu są instrumentami pozyskiwania środków zewnętrznych oraz dzięki umocowaniu prawnemu, stanowią element nowego zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju. Oprócz zmiany zakresu treści, które powinny pojawić się w tego typu dokumentach, nowelizacja przepisów wprowadza również nowe uregulowania związane z procedurą opracowywania strategii. Wśród wymogów znajduje się m.in. podjęcie uchwały określającej szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu, w tym tryb jej konsultacji. W dniu 20 września 2021 r. gmina Raciechowice podjęła uchwałę nr XXVIII/228/2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2030. Ustawa o samorządzie gminnym wskazuje również podmioty, z którymi obowiązkowo powinien zostać skonsultowany projekt strategii (m.in. sąsiednie gminy i ich związki czy właściwy dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie), a także Regionalna Izba Obrachunkowa, ponadto wymagane jest uzyskanie opinii zarządu województwa, w zakresie zgodności z regionalną polityką rozwoju i zagospodarowania przestrzennego.

Metodyka opracowania strategii

Ustawa o samorządzie gminnym wskazuje elementy, które powinna zawierać strategia rozwoju gminy. Wśród nich wskazuje się na wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, o której mowa w art. 10a. ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2021 r. poz. 1057). W celu opracowania diagnozy wykorzystano informacje zawarte w źródłach zastanych. Przede wszystkim analizie poddane zostały ogólnodostępne dane statystyczne gromadzone przez Główny Urząd Statystyczny oraz dane pozyskane z Urzędu Gminy Raciechowice, Powiatowego Urzędu Pracy w Myślenicach oraz funkcjonującego na terenie Raciechowic – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zakres oraz układ diagnozy w dużej mierze zależy od specyfiki gminy, a katalog dotyczący zakresu tematycznego jest szeroki i otwarty. W przypadku gminy Raciechowice, z uwagi na sytuację w jakiej się znajduje, przede wszystkim analizie poddano aspekt związany z finansami samorządowymi, z uwzględnieniem budżetu gminy, poziomem zadłużenia czy zdolnością inwestycyjną. Analizie poddano również dokumenty diagnostyczne i planistyczne w wymiarze lokalnym i regionalnym, ze szczególnym uwzględnieniem raportu o stanie gminy za 2020 rok, ogólnodostępnych opracowań, ekspertyz, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy czy programu postępowania naprawczego. Właściwa analiza – analiza desk research została przeprowadzona po wyselekcjonowaniu wiarygodnych i rzetelnych informacji. Dobrze przeprowadzona analiza stanowi podstawę do wypracowania wniosków na temat badanego obszaru.

Kluczowe elementy związane z opracowaniem strategii:

	<p>analiza desk research i stworzenie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej – za pomocą diagnozy możemy zidentyfikować poszczególne elementy, które mogą znacząco przyczynić się i wpłynąć na rozwój gminy lub stanowić ograniczenie w rozwoju.</p>
	<p>analiza SWOT - przeprowadzenie analizy SWOT polega na usystematyzowaniu zebranych informacji, danych oraz faktów. Zestawienie to zawiera czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia) determinujące rozwój gminy.</p>

	<p>opracowanie misji i wizji gminy – wizja to opis pożądanego stanu gminy w długookresowej perspektywie, natomiast misja określa ogólny kierunek działania i stanowi uzasadnienie przyjęcia określonych celów strategicznych</p>
	<p>określenie celów oraz kierunków działania - po opracowaniu i przeprowadzeniu analizy SWOT, można przejść do kolejnego etapu prac nad strategią, jakim, jest określenie celów rozwoju i kierunków działań. Strategia określa cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Istotne jest uszczegółowienie celów strategicznych na poziomie operacyjnym (określenie celów operacyjnych i programów działania przypisanych do każdego z celów strategicznych, zdefiniowanie kluczowych projektów zintegrowanych). Sformułowane cele stanowią odpowiedź na zidentyfikowane na etapie diagnostycznym problemy, a także są szansą na lepsze wykorzystanie potencjałów gminy.</p>
	<p>opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego - strategia rozwoju gminy zawiera opracowanie graficzne (model funkcjonalno-przestrzenny), które odzwierciedla treści zawarte w dokumencie, przede wszystkim kluczowe elementy, które wpływają na przestrzeń.</p>
	<p>opracowanie części wdrożeniowej - ostatnim etapem prac nad strategią jest opracowanie części wdrożeniowej, która zawiera informacje dotyczące mechanizmów wdrażania (system realizacji, monitoring, ewaluacja, aktualizacja) oraz finansowania strategii.</p>

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Dokument wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. Poza odniesieniami do dokumentów krajowych i regionalnych, w dokumencie przedstawiono dokumenty lokalne, które wpisują się w założenia planistyczne Strategii Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2030 i są w jej ramach koordynowane jako poszczególne polityki, plany na poziomie gminy.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.
- Strategia Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2021 – 2030
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raciechowice
- Program Postępowania Naprawczego dla Gminy Raciechowice
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Raciechowice na lata 2021 – 2026
- Roczny program współpracy Gminy Raciechowice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok"
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Raciechowice na lata 2021 – 2026

Strategia rozwoju gminy Raciechowice jest spójna z najważniejszym dokumentem województwa małopolskiego, jakim jest Strategia Rozwoju Województwa „Małopolskie 2030”. We wspomnianej strategii wojewódzkiej, cel główny został zdefiniowany jako: *Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym*. Podstawę stanowi pięć obszarów, w ramach których

przedstawione zostały cele szczegółowe oraz główne kierunki polityki rozwoju, są nimi: Małopolskie rodziny, Gospodarka, Klimat i środowisko, Zarządzanie strategiczne rozwojem oraz Rozwój zrównoważony terytorialnie. Poniżej przedstawiono obszary tematyczne wraz z celami szczegółowymi i dedykowanymi im kierunkami polityki rozwoju.

<p>Małopolskie rodziny</p> <p>Cel szczegółowy: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie</p>
<p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Małopolskie rodziny 2. Opieka zdrowotna 3. Bezpieczeństwo 4. Sport i rekreacja 5. Kultura i dziedzictwo 6. Edukacja 7. Rynek pracy
<p>Gospodarka</p> <p>Cel szczegółowy: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka</p>
<p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Innowacyjność 2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość 3. Turystyka 4. Transport 5. Cyfrowa Małopolska 6. Gospodarka o obiegu zamkniętym
<p>Klimat i środowisko</p> <p>Cel szczegółowy: Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej</p>
<p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie zmian klimatycznych 2. Gospodarowanie wodą 3. Bioróżnorodność i krajobraz 4. Edukacja ekologiczna
<p>Zarządzanie strategiczne rozwojem</p> <p>Cel szczegółowy: System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowanym do wyzwań dekady 2020–2030</p>
<p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. System zarządzania strategicznego rozwojem 2. Współpraca i partnerstwo 3. Promocja Małopolski
<p>Rozwój zrównoważony terytorialnie</p> <p>Cel szczegółowy: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach</p>
<p>Główne kierunki polityki rozwoju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ład przestrzenny <ol style="list-style-type: none"> 1.2 Przeciwdziałania niekontrolowanej suburbanizacji i rozpraszania zabudowy <ol style="list-style-type: none"> 1.1.3 Realizacja koncepcji osadnictwa zwartej i koncepcji zrównoważonego rozwoju miast i obszarów wiejskich 1.1.3 Przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji na terenach otwartych oraz atrakcyjnych krajobrazowo i turystycznie 2. Wsparcie miast 3. Rozwój obszarów wiejskich <ol style="list-style-type: none"> 3.1 Rozwój obszarów wiejskich w oparciu o endogeniczne potencjały <ol style="list-style-type: none"> 3.1.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na obszarach wiejskich 4. Spójność wewnątrzregionalna i dostępność

Dodatkowo, strategia rozwoju Gminy Raciechowice realizuje przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2021 r., poz. 624, 784) Prawo Wodne, w szczególności w odniesieniu do art. 326, który wskazuje, że w strategii rozwoju gminy uwzględnia się 1) plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy; 2) plany zarządzania ryzykiem powodziowym; 3) plan przeciwdziałania skutkom suszy. Uwzględnienie zapisów i ustaleń odpowiednich dokumentów w strategii oraz wskazanie na obszary szczególnego zagrożenia powodzią, ma na celu zapewnienie ochrony ludności i mienia przed powodzią. Poniżej odniesiono się do wymienionych wyżej dokumentów w zakresie bezpośrednio odnoszącym się do granic administracyjnych Gminy Raciechowice. Ponadto w niniejszym rozdziale przedstawiono mapę, która zawiera odniesienia przestrzenne (graficzne) do obszarów szczególnie zagrożonych powodzią oraz kwestii jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz podziemnych (jcwpd).

Projekt drugiej aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Wskazany projekt to główny dokument planistyczny w zakresie gospodarowania wodami dorzecza Wisły. Jego zapisy stanowią postawę do podejmowania decyzji, które mają wpływ na kształtowanie stanu zasobów wodnych oraz gospodarowanie. Gmina Raciechowice leży do dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej Wisły, a zlewnią bilansową jednolitych części wód, zlokalizowanych na jej obszarze jest Raba. Podstawowym celem środowiskowym w gospodarowaniu wodami jest ochrona, poprawa, a także przywracanie ich stanu do możliwie jak najbardziej zbliżonego do stanu naturalnego. Cele środowiskowe wyznacza się dla:

- jednolitych części wód powierzchniowych naturalnych, sztucznych i silnie zmienionych
- jednolitych części wód podziemnych
- obszarów chronionych

Wskazany plan definiuje pojęcie celu środowiskowego – jako osiągnięcie i utrzymanie

- co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych
- co najmniej dobrego stanu wód podziemnych,
- norm i celów wynikających z przepisów, na podstawie których zostały utworzone obszary chronione, a także zapobieganie ich pogorszeniu, w szczególności w odniesieniu do ekosystemów wodnych i innych ekosystemów od wód zależnych (np. tereny bagienne, torfowiska)

Poniżej w tabelach przedstawiono charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JWCPD) występujących na terenie gminy Raciechowice wraz z dedykowanymi im celami środowiskowymi.

Tabela 1 Charakterystyka jcwp zlokalizowanych na terenie gminy Raciechowice

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW2000122138749	Krzyworzeka	potok fliszowy	silnie zmieniona część wód	dobry	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW2000122138839	Stradomka od źródeł do Tarnawki bez Tarnawki	potok fliszowy	silnie zmieniona część wód	dobry	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
RW2000192138999	Raba od Zb. Dobczyce do ujścia	rzeka nizinna piaszczysto – gliniasta	naturalna	zły	dobry stan ekologiczny; możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciek istotnego - Raba od ujścia do Zbiornika Dobczyce	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW2000621387929	Dopływ spod Zagórzan	potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych	naturalna	dobry	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW.

Tabela 2 Charakterystyka jcwpd zlokalizowanych na terenie gminy Raciechowice

Numer JCWPd	Ocena ogólna stanu	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
PLGW2000161	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	TAK

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju, to jeden z podstawowych dokumentów planistycznych dotyczących ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Dokument ten jest opracowywany w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych. Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (aPWŚK), uwzględnia rozróżnienie na poszczególne kategorie podziału jednolitych części wód: powierzchniowych i podziemnych oraz obszarów chronionych, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy.

Działania wyróżnione w ramach wyżej wskazanego programu, dla poszczególnych cieków zlokalizowanych na terenie gminy Raciechowice przedstawia poniższa tabela:

Tabela 3 Działania przewidziane do realizacji dla poszczególnych jcw na terenie gminy Raciechowice

Jednolita część wód	Działanie	Zakres
Krzyworzeka	opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	opracowanie oceny obszarowej jakości wody
	regularny wywóz nieczystości płynnych	regularny wywóz nieczystości płynnych
Stradomka od źródeł do Tarnawki bez Tarnawki	budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków - 473 szt
	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących	budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących - 118 szt
	opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	opracowanie oceny obszarowej jakości wody
	regularny wywóz nieczystości płynnych	regularny wywóz nieczystości płynnych
Raba od Zb. Dobczyce do ujścia	opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia	opracowanie oceny obszarowej jakości wody
	regularny wywóz nieczystości płynnych	regularny wywóz nieczystości płynnych
	przywrócenie drożności cieków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej	opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na odcinku cieków istotnego - Raba ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej
Dopływ spod Zagórzan	regularny wywóz nieczystości płynnych	regularny wywóz nieczystości płynnych
PLGW2000161	coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia	wykonanie rocznego raportu i badań z prowadzonych pomiarów dla każdego ujęcia w tym dla każdej jego studni z przekazaniem do organu właściwego do wydania pozwolenia
	wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)	wydanie rozporządzenia dyrektora RZGW w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego GZWP nr 451

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Głównym celem wskazanego planu, jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń.

Cele zarządzania ryzykiem powodziowym, przedstawione we wspomnianym dokumencie dla obszaru dorzecza Wisły, to:

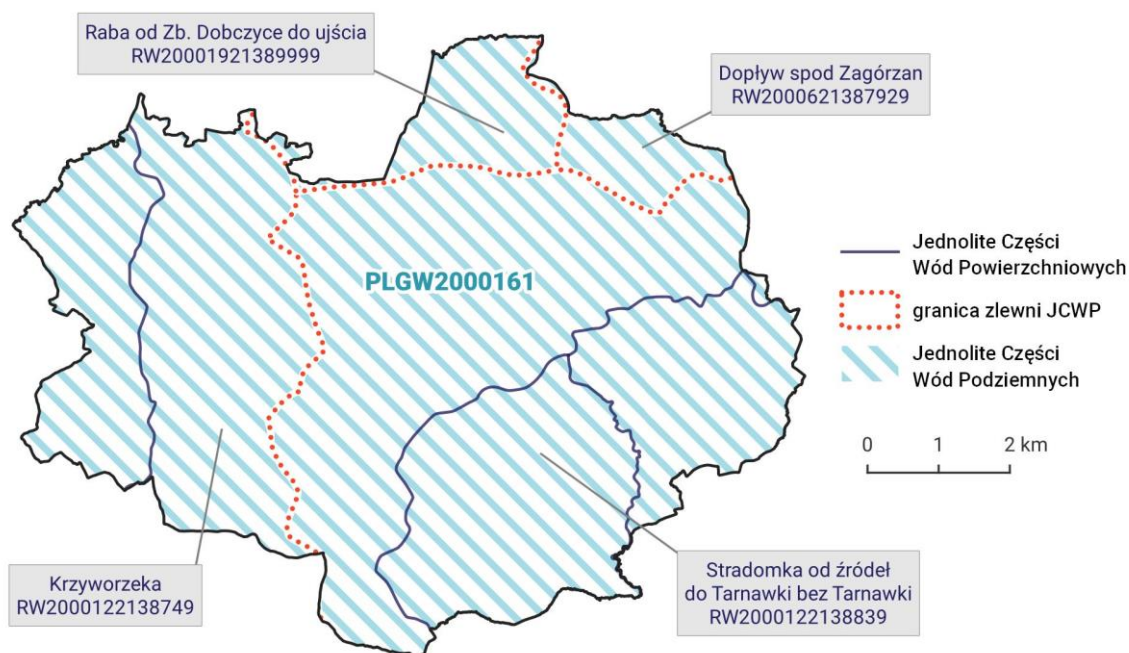
1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

Wskazany dokument przedstawia również katalog działań, które służyć mają osiągnięciu celów zarządzania ryzykiem powodziowym, wśród nich znajdują się m.in.:

- Ochronę lub zwiększanie retencji zlewniowej na gruntach leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych, na użytkach rolnych oraz na gruntach zabudowanych i zurbanizowanych;
- Ochronę lub przywrócenie retencji dolin rzecznych;
- Dostosowanie przepustowości koryta cieków lub kanałów do racjonalnego przeprowadzania wód.
- Usprawnienie „systemu” przywracania funkcji infrastruktury po powodzi

Poniżej przedstawiono mapę zagrożenia powodziowego oraz wskazano jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy Raciechowice.

Rysunek 1 Jednolite części wód w gminie Raciechowice

Źródło: opracowanie własne.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Susza, podobnie jak powódź, jest dotkliwym w skutkach zjawiskiem naturalnych, którego konsekwencje odbijają się na społeczeństwie, środowisku oraz gospodarce Polski. W planie tym przedstawione są mapy zagrożenia suszą. W przypadku gminy Raciechowice, według klas łącznego zagrożenia suszą, obszar ten

wskazuje się jako umiarkowanie zagrożony, w tym największe zagrożenie związane jest z suszą hydrologiczną.

Poniżej przedstawiono przykładowe działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji
- Podpiętrzanie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy
- Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych

Należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2027 to dokument w pełni realizujący i wpisujący się w obowiązujące przepisy prawa. Prezentowane opracowanie zostało sporządzone zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi oraz aktami prawnymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy

W dniu 17 grudnia 2020 r. uchwałą nr XXXI/422/20 Sejmik Województwa Małopolskiego, uchwalił Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, w której zaproponowano regionalne obszary strategicznej interwencji (OSI), którymi są:

- Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
- Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF)
- Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia
- Gminy zmarginalizowane (w tym obszary zagrożone trwałą marginalizacją)
- Miejscowości uzdrowiskowe
- Obszary prawnie chronione

Wyodrębnienie OSI ma na celu skierowanie wsparcia do gmin, obszarów, które najbardziej go potrzebują, ze względu na ich specyfikę i wewnętrzne potencjały, istotne jest również wzmocnienie czynników, które mogą przyczynić się do ich trwałego rozwoju. **Gmina Raciechowice wpisuje się w tylko w jeden typ OSI – obszarów prawnie chronionych**, z uwagi na zlokalizowany w jej granicach Specjalny Obszar Ochrony – Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego. Obszary, gminy na terenie których zlokalizowane są obszary prawnie chronione powinny zostać objęte specjalnym wsparciem, ze względu na ograniczenia i bariery w rozwoju, które wprowadzają tego typu obszary i jako rekompensata za utrudnienia spowodowane obostrzeniami środowiskowymi. Obszary strategicznej interwencji, tworzą płaszczyznę do rozwoju Gminy Raciechowice w konkretnych obszarach tematycznych.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

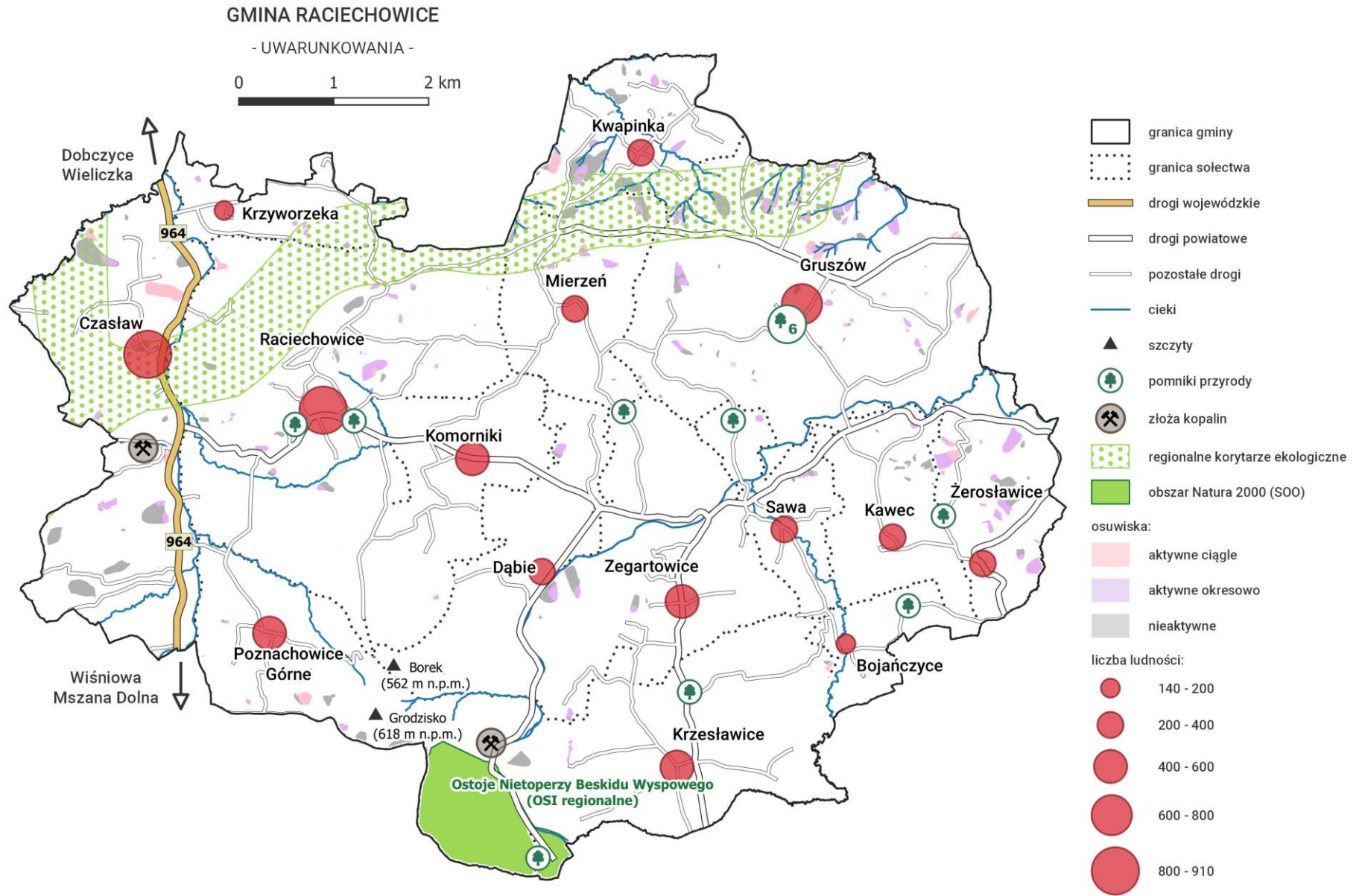
Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Raciechowice ukształtowana została w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze oraz komunikacyjne.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 963 relacji Kasina Wielka – Biskupice Radłowskie. System komunikacyjny uzupełniają drogi powiatowe i gminne, zapewniając powiązania o charakterze lokalnym z sąsiadującymi gminami. Pozostałe drogi mają charakter lokalny lub dojazdowy. Układ połączeń zorientowany jest na ruch wewnętrzny. Większość z dróg stanowi osnowę obszaru wiejskiego, wokół którego koncentruje się zabudowa i uprawy. Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa. Planuje się budowę nowej linii kolejowej relacji Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark / Mszana Dolna przebiegającą przez gminę Raciechowice.

Wiodącą funkcją gminy Raciechowice jest rolnictwo, a w szczególności hodowla i sadownictwo. Użytki rolne zajmują tutaj prawie 68% powierzchni (GUS, 2014). 26% powierzchni gminy zajmują lasy (GUS, 2020). Większe kompleksy leśne znajdują się w południowej części gminy wzdłuż rzeki Stradomki oraz w północno-zachodniej części gminy w rejonie potoku Krzyworzeka. Na terenie gminy występuje obszar Natura 2000 – Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego (PLH120052), będący regionalnym obszarem strategicznej interwencji województwa małopolskiego. Na obszarze gminy występują zagrożenia naturalne: osuwiska oraz zagrożenie powodziowe ze strony rzek Krzyworzeka i Stradomki. Obecnie planuje się na terenie Raciechowic budowę dwóch zbiorników retencyjnych na rzece Stradomka, o funkcji przeciwpowodziowej.

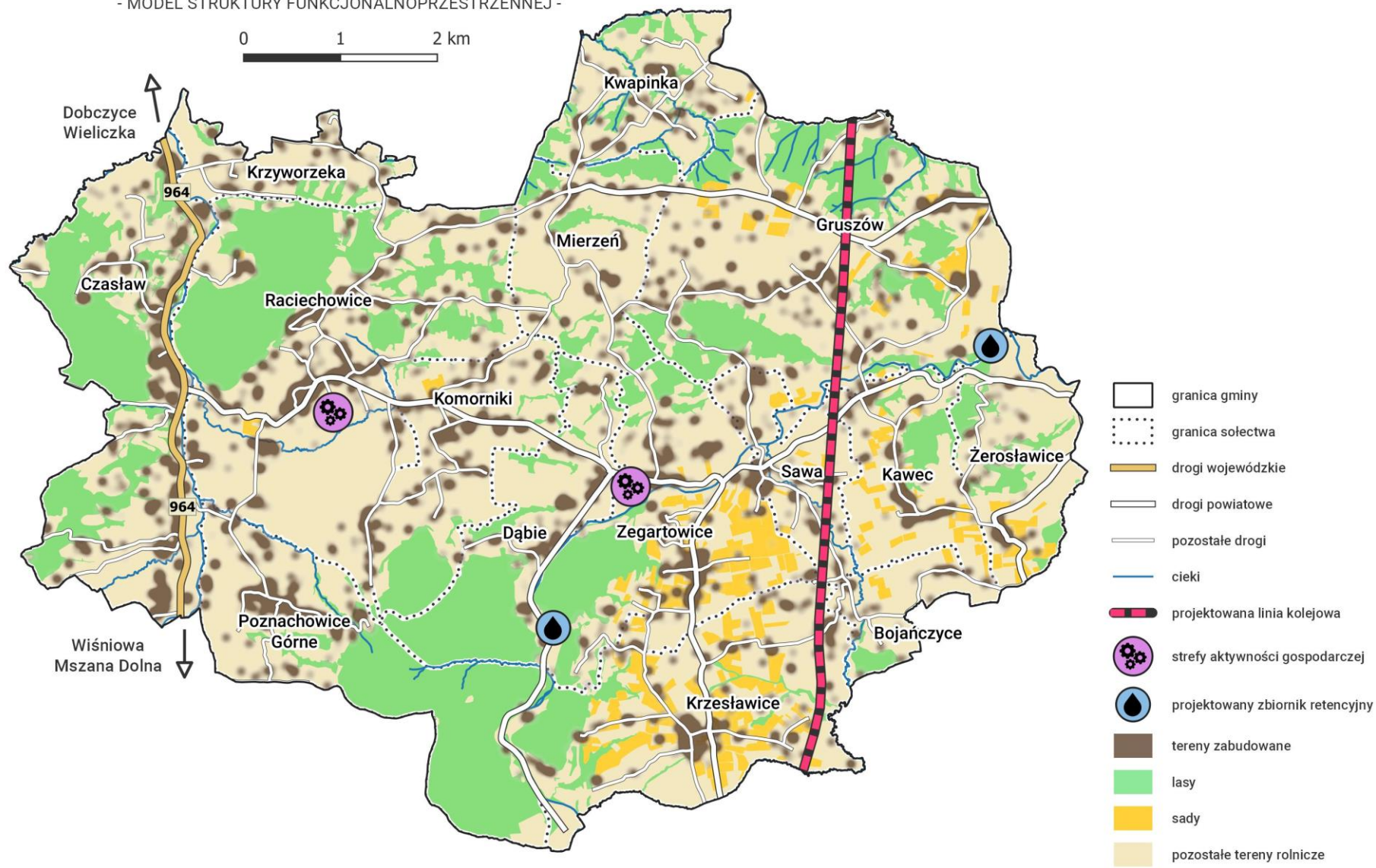
W gminie dominuje zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Główną osią zabudowy są zazwyczaj ciągi komunikacyjne. Obecnie negatywną tendencją jest postępujące rozpraszanie zabudowy na otwarte tereny rolnicze. Dochodzi także do zjawiska obudowy lasów, zamykania korytarzy ekologicznych oraz potencjalnego zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych (brak podłączenia do kanalizacji). Na ekspansję narażone są szczególnie miejsca o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Obecnie na terenie gminy funkcjonują dwie strefy aktywności gospodarczej – Raciechowice oraz Zegartowice-Dąbie.

GMINA RACIECHOWICE

- MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNOPRZESTRZENNEJ -

5. Portret terytorialny Gminy Raciechowice

Gmina Raciechowice jest gminą wiejską, położoną w powiecie myślenickim, w województwie małopolskim, której siedzibę stanowi wieś Raciechowice. Gmina sąsiaduje z gminą miejsko-wiejską Dobczyce oraz gminami wiejskimi: Gdów, Jodłownik, Łapanów, Wiśniowa. W latach 1975-1998 gmina ta administracyjnie należała do województwa krakowskiego. W 2020 r. gminę zamieszkiwało 6 506 mieszkańców, z czego mężczyźni stanowili 49,9%, a kobiety 50,1%. W skład gminy wchodzi 15 sołectw, które zaprezentowano w tabeli wraz z liczbą mieszkańców. Najludniejsze miejscowości to: Raciechowice, Czaśław, Gruszów oraz Krzesławice, każda z nich posiada ponad 500 mieszkańców. Powierzchnia gminy wynosi 61 km², co daje gęstość zaludnienia równą 106,7 os/km². Gmina Raciechowice posiada najniższą gęstość zaludnienia w porównaniu do pozostałych gmin położonych w powiecie myślenickim.

Tabela 4 Liczba ludności sołectw gminy Raciechowice

Miejscowość	Liczba ludności
Bojańczyce	140
Czaśław	851
Dąbie	334
Gruszów	770
Kawec	247
Komorniki	425
Krzesławice	584
Krzyworzeka	174
Kwapinka	254
Mierzeń	246
Poznachowice Górne	474
Raciechowice	910
Sawa	254
Zegartowice	556
Żerosławice	287
Gmina Raciechowice	6506

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z urzędu gminy Raciechowice.

Rysunek 2 Mapa sołectw gminy Raciechowice

Źródło: opracowanie własne.

Gmina Raciechowice leży na pograniczu dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych: Pogórza Wielickiego i Beskidu Wyspowego, na granicy dwóch makroregionów: Pogórza Zachodniobeskidzkiego i Beskidu Zachodniego. Blisko 65% powierzchni gminy zajmują użytki rolne, a 28% lasy i zadrzewienia. Kluczowym sektorem gospodarki opisywanej gminy jest rolnictwo, hodowla, w szczególności sadownictwo. W 2018 r. w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, pracowało 39,5% mieszkańców gminy. Gmina Raciechowice znajduje się poza obszarem ekologicznego zagrożenia, czyli takim, na terenie którego występuje koncentracja uciążliwych zagrożeń, degradacja komponentów środowiska, a przez to zaburzenie stanu równowagi ekologicznej. Czyste powietrze, niezanieczyszczone wody i gleby stanowią idealne warunki do rozwoju produkcji rolniczej. Wizytówką gminy jest sadownictwo (w szczególności uprawa jabłoni), które ma długą tradycję na tym obszarze. Wśród najpopularniejszych odmian jabłek znajdują się: Eliza, Rubin i Naidared. Pierwsze wzmianki o sadach w gminie Raciechowice pochodzą z połowy XIX wieku. Obecnie, w gminie blisko 1000 hektarów to uprawy sadownicze. Sady jabłoniowe zlokalizowane są na obszarze Beskidu Wyspowego, gdzie występują dobre warunki klimatyczne do prowadzenia upraw. Swoisty, podgórski, ostrzejszy mikroklimat oraz nasłonecznienie stoków znacząco wpływa na smak i barwę owoców. „Jabłko z Raciechowic” wpisane jest na listę produktów tradycyjnych w województwie małopolskim. Podstawową funkcją gminy poza rolnictwem jest również turystyka i wypoczynek. W gminie znajdują się szlaki turystyczne, a wśród atrakcji turystycznych można wskazać na zespół dworski oraz kościół we wsi Raciechowice, a także atrakcyjność i bogactwo środowiska przyrodniczego. Dwór w Raciechowicach

został zbudowany w 1760 r., na planie wydłużonego prostokąta, jest to dwór o konstrukcji zrębowej. W trójkątnym szczycie facjaty w dachu umieszczone są herby dawnych właścicieli Raciechowic: Leliwa i Nowina. Kościół w Raciechowicach pochodzi z 1720 r., jest to kościół jednonawowy, konstrukcji zrębowej, z rokokowym wyposażeniem, pw. Św. Jakuba Starszego i Św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Ponadto na terenie gminy występują formy ochrony przyrody takie jak specjalny obszar ochrony – Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego i czternaście pomników przyrody. Gmina słynie przede wszystkim z sadownictwa, ale również z gminą Raciechowice, a konkretniej z wsią Zegartowice, związany jest kolarz szosowy, medalista olimpijski i triumfator klasyfikacji górskiej Tour de France 2014 - Rafał Majka, któremu w 2016 r. nadano tytuł Honorowego Obywatela Gminy Raciechowice.

6. Wnioski z diagnozy

Demografia

- Sytuacja demograficzna gminy Raciechowice jest korzystna, w ostatniej dekadzie liczba ludności wzrosła o około 6,6% - obecnie liczba ludności gminy to 6 471 osób.
- Prognozy GUS są równie optymistyczne, w 2030 r. najprawdopodobniej gminę zamieszkiwać będzie 6 892, czyli o blisko 6,5% więcej niż obecnie.
- Sytuacja demograficzna jest wypadkową dwóch procesów. Wartość przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 osób, w badanym okresie utrzymywała się na poziomie dodatnim (wyjątek stanowił rok 2015 r. gdzie wartość była równa -0,16).
- W przypadku salda migracji, wartość wskaźnika na 1000 osób utrzymywała się na poziomie dodatnim, z wyjątkiem w 2017 r. kiedy liczba wymeldowań była wyższa niż zameldowań, a wskaźnik wynosił -1,6.
- W przypadku struktury wieku, widoczne są procesy starzenia się społeczeństwa, liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła, ich udział z 15,8% w 2015 r. wzrósł do 17,8% w 2020 r. Pozytywnym jest utrzymujący się na względnie stałym poziomie udział w strukturze ludności, osób w wieku przedprodukcyjnym. W ostatnich pięciu latach nastąpiły niewielkie wahania, a udział tej grupy wiekowej oscylował między 20,4% a 21,4%.

Pomoc społeczna

- Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w ostatnich pięciu latach, również się zmniejszyła. W 2015 r. wynosiła 1 439, a w 2019 r. blisko o 46% mniej. Zmiany te należy uznać za pozytywne zjawisko.
- W gminie Raciechowice działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, z którego wsparcia w 2020 r. skorzystało 145 rodzin, to o 115 mniej niż w 2015 r.
- Wśród najczęstszych powodów przyznania pomocy w 2020 r. była długotrwała lub ciężka choroba, a następnie niepełnosprawność i ubóstwo.
- W 2020 r. wzrosła liczba osób, którym przyznano zasiłki celowe o 27 osób, w 2020 r. wynosiła 37. Zmalała natomiast liczba osób otrzymujących zasiłki stałe (w 2020 r. – 14) oraz okresowe (w 2020 r. – 29). Zasiłki celowe to świadczenia fakultatywne, przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej (m.in. pokrycie części lub całości kosztów zakupu np.: żywności czy leków i leczenia). Wzrost tego rodzaju zasiłków może być związany z pandemią COVID-19, która rozpoczęła się w I kwartale 2020 r. i wpłynęła na pogorszenie się poziomu życia społeczeństwa.

Gospodarka i rynek pracy

- W 2020 r. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON wynosiła 601, to o około 32% więcej niż w 2015 r. Wśród rodzajów działalności dominuje budownictwo, następnie handel hurtowy i detaliczny oraz przetwórstwo przemysłowe. W przeliczeniu na 1000 ludności, liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w 2020 r. była równa 93. Wartość ta jest niższa w porównaniu do powiatu myślenickiego (114) i województwa małopolskiego (125).
- Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności w 2020 r. wynosiła 78, a wyrejestrowanych 29, co należy uznać za pozytywne zjawisko.
- Pozytywnym jest również wzrastający wskaźnik dotyczący osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności. Wzrósł o 20 w 2020 r, w stosunku do roku 2016 i wynosi 76. Co wskazuje na wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy. Wartość ta jest niższa niż średnia dla powiatu myślenickiego (93), województwa małopolskiego (92) i niższa niż średnia krajowa (87).
- Negatywne tendencje zauważalne są natomiast w przypadku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców, spadek z 4,0 w 2016 r. do 3,7 w 2020 r. Wartość to jest wyższa w porównaniu do powiatu myślenickiego (3,16), ale niższa w stosunku do wartości wojewódzkiej (3,98).
- W 2015 r. liczba bezrobotnych w gminie wynosiła 135 , co stanowi tylko 2,1% ludności gminy, zatem skala problemu bezrobocia w gminie jest niewielka. W 2020 r. liczba bezrobotnych spadła o ponad połowę i wynosi 67, w tym 55% bezrobotnych stanowią mężczyźni.
- Liczba osób pracujących w gminie wg GUS (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób) w 2020 r. wynosiła 610, to o około 1% mniej niż w 2016 r. W strukturze pracujących dominują kobiety, które stanowią 52% wszystkich pracujących.

Edukacja i kultura

- Na terenie gminy funkcjonują 3 szkoły podstawowe, dwa przedszkola samorządowe, oddział przedszkolny oraz szkoła muzyczna, prowadzone przez gminę Raciechowice. Na terenie gminy nie funkcjonuje publiczny żłobek. Dodatkowo sieć placówek działających na terenie gminy uzupełniają placówki prowadzone przez Stowarzyszenia – szkoła w Czasławiu (Stowarzyszenie Integracji, Promocji i Rozwoju Wsi Czasław), szkoła i przedszkole w Zegartowicach (Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły).
- W przypadku opieki przedszkolnej widać wzrost odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, z 67,8% w 2015 r. do 88,0% w 2019 r. Widoczne są również pozytywne

tendencje związane z liczbą dzieci przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego, obecnie – 0,92, co oznacza, że w ośrodkach wychowania przedszkolnego są zagwarantowane miejsca dla wszystkich zgłoszonych dzieci w wieku 3-5 lat.

- Współczynnik skolaryzacji netto w gminie jest na wysokim poziomie, w 2019 r. w porównaniu do roku 2016 r. (wartość równa była 99,04%) zmalała, jednakże jest bliska 95%.
- Na terenie gminy działają liczne organizacje społeczne: stowarzyszenia, kółka rolnicze, Ludowy Klub Sportowy Grodzisko, OSP, koła gospodyń wiejskich oraz spółdzielnie socjalne. Wyzwaniem dla gminy jest przede wszystkim utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury, który pozwoli na bardziej aktywne włączenie społeczności w życie kulturalne gminy.

Środowisko naturalne i infrastruktura

- W granicach administracyjnych gminy Raciechowice znajdują się: Obszar Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego (0,04 ha) oraz specjalny obszar ochrony – Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego (137 ha). Ponadto, gmina utworzyła strefę chroniącą środowisko - Park Kulturowy Dzikowy Skarb, będący unikatowym Parkiem w środowiskach wiejskich.
- Sytuację dotyczącą gospodarki wodno-ściekowej w gminie Raciechowice należy ocenić jako niezadowolającą. Niewiele ponad 13% mieszkańców korzysta z kanalizacji. Lepiej przedstawia się sytuacja dotycząca sieci wodociągowej, w 2019 r. z wodociągów korzystało 54,3% mieszkańców. Zmiany na przestrzeni ostatnich 5 lat w tym zakresie są niewielkie, zatem poprawa kwestii związanych z infrastrukturą wodno-ściekową wymaga znaczącej poprawy, podjęcia działań oraz rozbudowy.
- Ilość odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów z gospodarstw domowych, w 2020 r. wynosiła 49,4%, to o 7,7 pp. więcej w stosunku do roku poprzedniego.
- Wydatki w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska w 2019 r. w gminie Raciechowice wynosiły 1 214 207,11 zł, to o ponad połowę mniej w porównaniu do roku poprzedniego. W tym zakresie najwięcej przeznaczono na gospodarkę odpadami komunalnymi, a następnie na oświetlenie ulic, placów i dróg.

Finanse samorządowe

- W 2016 r. gmina wykazała deficyt operacyjny, w kolejnych latach wynik pomiędzy dochodami a wydatkami bieżącymi był dodatni co oznaczało nadwyżkę operacyjną. Dochody bieżące w 2019 r. wynosiły 35 929 800,17 zł, natomiast wydatki bieżące 35 286 473,06 zł. Obserwowane

pozytywne zmiany w tym zakresie są wynikiem restrykcyjnych działań naprawczych we wszystkich dziedzinach gospodarczych.

- Trwałe ograniczenie wydatków bieżących przy jednoczesnym systematycznym wzroście dochodów bieżących oraz racjonalnym obciążeniu obsługą i spłatą zadłużenia są gwarantami dalszej poprawy sytuacji
- Wskaźnik samofinansowania gminy w 2017 r. wynosił 85% i spadał, osiągając w 2019 r. wartość 23,3%, jest to negatywna tendencja, która świadczy o zmniejszającej się stabilności budżetu.
- Głównym źródłem dochodów Gminy Raciechowice są subwencje stanowiące 39% dochodów ogółem, następnie są dotacje (37%). Z uwagi na fakt, że większość dochodów gminy stanowią dotacje i subwencje, gmina zgodnie z przepisami nie ma możliwości swobodnego zarządzania tymi środkami, gdyż muszą być one wydatkowane na ściśle określone cele.
- Analiza wydatków gminy w ostatnich pięciu latach wykazała spadek udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem. W 2015 r. udział ten był równy 17,6%, w 2016 r. spadł do 3,8%. Obecnie wynosi 3,4%.
- W ostatnich 5 latach widoczny jest wzrost dochodów na 1 mieszkańca, od 2015 r. wysokość dochodów wzrosła o 1175,15 zł. W 2019 r, wysokość dochodów na jednego mieszkańca była równa 5 754,35zł.

7. Analiza SWOT

S	S (Strengths) – mocne strony
W	W (Weaknesses) – słabe strony
O	O (Opportunities) – szanse
T	T (Threats) – zagrożenia

Analiza jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

S	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	W
	stopniowo wzrastająca liczba ludności - w ostatniej dekadzie wzrost o 6,6%, obecnie gminę zamieszkuje 6 471 osób	problem starzenia się społeczności lokalnej – wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ostatnich pięciu latach o 1,6 pp., udział ludności w wieku poprodukcyjnym wynosił w 2020 r. 17,8%, jest to jedna z wyższych wartości dla gmin w powiecie myślenickim	
	korzystne położenie, dostępność do drogi wojewódzkiej DW964	brak publicznego żłobka na terenie gminy	
	wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy – liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności wzrosła w 2020 r. o 20, w stosunku do 2016 r.	brak gminnego ośrodka kultury	
	rozwinięta działalność organizacji pozarządowych, obecność liderów społecznych	brak tradycji turystycznych, niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna w gminie	
	wzrost odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym - z 67,8% w 2015 r. do 88,0% w 2019 r.	brak stabilności budżetu gminy – problem z zadłużeniem oraz zmniejszający się wskaźnik samofinansowania gminy, w 2019 r. wynosił 23,3%	
	wysoki poziom integracji społecznej – silne więzi społeczne, rodziny wielopokoleniowe, przywiązanie mieszkańców do miejsca i wysokie poczucie tożsamości lokalnej	brak skutecznej promocji zasobów przyrodniczych gminy oraz dziedzictwa kulturowego, wynikający z ograniczonych możliwości finansowych	

korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz rozwoju przyjaznych dla środowiska form turystyki	rozdrobienie struktury agrarnej gospodarstw zlokalizowanych na terenie gminy
kierunkowość w produkcji rolnej, potencjał sadowniczy i tradycje m.in. organizowane we wrześniu święto Jabłka i Gruszki	niedostatecznie rozwinięta komunikacja w gminie, uniemożliwiająca dojazdy pomiędzy poszczególnymi miejscowościami
potencjał do rozwoju turystyki w oparciu o zasoby przyrodnicze (doliny otoczone wzgórzami, czyste rzeki, obecność obszaru Natura 2000 – Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego, Beskid Wyspowy, Park Kulturowy Dzikowy Skarb) oraz o dziedzictwo kulturowe – budownictwo ludowe, architektura rezydencjonalna i sakralna, obiekty położone w gminie leżą na Małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej, Park Kulturowy	ogromne potrzeby związane z rozbudową gospodarki wodno-ściekowej – tylko 13,2% mieszkańców korzysta z kanalizacji, a z wodociągów 54,3%
posiadanie produktu lokalnego – „Jabłko z Raciechowic”, produkt wpisany na listę produktów tradycyjnych województwa małopolskiego	
wzrastający odsetek odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu, z gospodarstw domowych – wzrost z 44,4% w 2017 r. do 49,4% w 2020 r.	

O	SZANSE	ZAGROŻENIA	T
	działalność w ramach Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania - Turystyczna Podkowa oraz Forum Gmin Beskidu Wyspowego	niepewna sytuacja na rynku pracy związana z pandemią COVID-19	
	popyt na usługi turystyczne, oparte o zasoby przyrodnicze oraz rolnictwo ekologiczne	peryferyjne położenie w powiecie myślenickim, graniczenie gminy z gminami z trzech innych powiatów	
	rozwój turystyki i usług okołoturystycznych w gminie - zaplecze wypoczynkowe aglomeracji krakowskiej	występowanie zjawisk będących zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego, m.in. zagrożenie erozją gleb, zagrożenie powodziowe	
	budowa linii kolejowej – poprawa dostępności komunikacyjnej oraz atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej		
	możliwość uzyskiwania dotacji i pożyczek z funduszy krajowych i zagranicznych na inwestycje zmniejszające uciążliwość gospodarki dla środowiska oraz na rozwój infrastruktury		

II Założenia planistyczne

8. Wizja i misja rozwoju

Misja wskazuje główne wartości do których będą odnosić się wyznaczone cele strategiczne i kierunki działania, koncentrując się na zapewnieniu wysokiej jakości życia mieszkańców. Misja rozwoju gminy Raciechowice stanowi nadrzędny cel rozwojowy w perspektywie długookresowej.

Misja Gminy Raciechowice

Misją Gminy Raciechowice jest stałe podnoszenie standardu życia mieszkańców poprzez poprawę dostępności usług publicznych, wysoką jakość infrastruktury technicznej, a także rozwój gospodarczy, przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska przyrodniczego.

Należy podkreślić, że dla gminy Raciechowice kluczowe znaczenie ma rozbudowa i rozwój sieci uzbrojenia terenu. Poprawa w tym zakresie przy jednoczesnym rozwoju usług publicznych, stworzy odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wizja jest ściśle związana z przedstawioną misją, stanowi opis pożądanego stanu docelowego, do którego samorząd gminy Raciechowice będzie dążyć. Wizja odpowiada oczekiwaniom, zamierzeniom i aspiracjom, zarówno mieszkańców jak i samorządu, które wynikają z możliwości wykorzystania potencjału gminy.

Wizja Gminy Raciechowice

Gmina Raciechowice wychodzi naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców poprzez poprawę funkcjonowania sektora usług publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodno-ściekowej oraz poszerzeniem oferty kulturalnej i edukacyjnej. Tradycje sadownicze stanowią podstawę do budowy silnej pozycji konkurencyjnej i marki gminy. Wysoki poziom integracji społecznej sprzyja tworzeniu się wspólnoty lokalnej. Aktywni mieszkańcy dążący do realizacji wspólnego celu stanowią siłę napędową gminy.

Gmina czerpie korzyści i opiera swój wzrost gospodarczy na efektywnym wykorzystaniu endogenicznych zasobów. Dywersyfikacja lokalnej gospodarki między innymi poprzez rozwój przemysłu metalowego oraz turystyki i agroturystyki, przy jednoczesnym rozwoju rolnictwa ekologicznego, pozwala na stabilny i trwały wzrost gospodarczy. Świadoma turystyka oraz kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców umożliwia zachowanie wysokich standardów środowiskowych i ochronę bioróżnorodności.

Wizja zwraca uwagę na wyzwania z którymi musi się zmierzyć gmina w najbliższej dekadzie, by stać się obszarem gwarantującym wysoką jakość życia mieszkańców. Skupiona jest na niwelowaniu istniejących problemów i ograniczeń oraz wyznaczeniu faktycznego kierunku pożądanej zmiany.

9. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym i wskazanymi obowiązkowymi elementami strategii, niniejszy dokument zawiera cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, a także oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Wyznaczone cele strategiczne odwołują się do obligatoryjnych wymiarów, które stanowią domeny planowania strategicznego. Na potrzeby niniejszej strategii sformułowano trzy cele strategiczne, z czego każdy z nich został przyporządkowany do odpowiedniego wymiaru interwencji, co zostało zaprezentowane poniżej.

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1.	Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców
WYMIAR GOSPODARCZY	Cel strategiczny 2.	Dywersyfikacja i stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3.	Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne

Zarówno cele jak i przedstawione w kolejnym rozdziale kierunki działań, odpowiadają na potrzeby rozwojowe gminy i wskazują możliwości rozwiązania najważniejszych problemów oraz zmniejszenia barier i ograniczeń rozwojowych. Zdefiniowane cele wprost nawiązują do wniosków wynikających z przeprowadzonej diagnozy, stworzonego bilansu strategicznego oraz spotkań warsztatowych. Ponadto skupione są na wykorzystaniu endogenicznych zasobów oraz wzmacnianiu potencjałów.

Cel strategiczny 1.

Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców

Zagadnienia społeczne związane są z usługami publicznymi, ich jakością i dostępnością. Negatywne procesy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, determinują konieczność prowadzenia działań w zakresie wsparcia osób o szczególnych potrzebach i dostosowania usług do ich oczekiwań, mając na uwadze również wymagania pozostałych grup mieszkańców. W związku z tym konieczne jest prowadzenie polityk sektorowych kierowanych w gminie Raciechowice w szczególności do młodzieży i seniorów. Wymiar społeczny koncentruje się przede wszystkim na zapewnieniu atrakcyjnej oferty kulturalnej oraz podejmowaniu inicjatyw mających na celu budowanie kapitału ludzkiego i zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej. W Raciechowicach istotne jest również umożliwienie integracji społecznej i wzmacnianie poziomu kapitału społecznego. Kluczowe jest również wyeliminowanie i poprawa zidentyfikowanych słabych stron, związanych z niedostatecznie rozwiniętą ofertą kulturalną i niską jakością usług publicznych, niedostosowaną do rosnących oczekiwań mieszkańców. Ponadto, głównym deficytem w gminie Raciechowice, jest brak gminnego ośrodka kultury, który stanowiłby centrum kulturalne gminy z bogatą ofertą, a także sprzyjałby tworzeniu się wspólnoty lokalnej. Różnorodna i atrakcyjna oferta kulturalna wpływa znacząco na jakość życia mieszkańców, jak również na atrakcyjność osiedleńczą i turystyczną. Kluczowe jest stworzenie i dostosowywanie istniejącej oferty do zmieniających się i rosnących potrzeb mieszkańców.

Cel strategiczny 2.

Dywersyfikacja i stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki

Kierunki działań przewidziane w ramach realizacji wskazanego celu, skupione są na tworzeniu warunków do rozwoju gospodarczego, a także stymulowaniu przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy. Warta podkreślenia jest również szeroka promocja i budowanie marki gminy, bazując na endogenicznych zasobach, związanych przede wszystkim z bogatymi tradycjami sadowniczymi oraz produktami lokalnymi. Ponadto dla gmin typowo rolniczych, konieczna jest dywersyfikacja lokalnej gospodarki, która wpłynie pozytywnie na wzrost gospodarczy. Gmina przestaje być gminą typowo rolniczą wyraźnie rysuje się wzrost sektora przemysłowego, szczególnie w branży stalowej. W przypadku gminy Raciechowice nacisk powinien być kładziony na rozwój agroturystyki oraz obsługę ruchu turystycznego nawet jednodniowego, ale przede wszystkim tworzenie przyjemnego klimatu dla rozwoju przedsiębiorstw oraz zachęt dla przedsiębiorców.

Cel strategiczny
3.

Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne

Wymiar przestrzenny odnosi się do kwestii dotyczących infrastruktury, środowiska oraz do zagadnień dotyczących planowania przestrzennego. Dbałość o środowisko przyrodnicze odgrywa kluczową rolę w gminie, przede wszystkim z uwagi na zaliczenie jej na poziomie krajowym do OSI – obszarów prawnie chronionych. Sposób zagospodarowania oraz funkcjonalność przestrzeni silnie wpływa na jakość życia lokalnej społeczności. Brak odpowiedniej infrastruktury, zapóźnienia związane z jej rozwojem, a także wzrost liczby ludności wiąże się z koniecznością prowadzenia działań w zakresie poprawy infrastruktury. Istotnym wyzwaniem dla gminy Raciechowice będzie przede wszystkim rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej. W 2019 r. z kanalizacji korzystało tylko 13,2% mieszkańców, natomiast z wodociągów około 54% mieszkańców. Stworzenie atrakcyjnych uwarunkowań, głównie technicznych, umożliwi rozwijanie życia społecznego w gminie. Systematyczna poprawa w zakresie infrastruktury, zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców oraz stopniowe wychodzenie z kryzysu finansowego, przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy. Gminę Raciechowice charakteryzuje wysoka jakość środowiska przyrodniczego, dlatego też konieczne jest przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju i dbałość o stan środowiska naturalnego, na które negatywny wpływ może mieć rosnąca liczba mieszkańców gminy.

10. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział przedstawia poziom operacyjny strategii, który bazuje na wyznaczeniu kierunków działań oraz wskazaniu zakresu interwencji i rodzajów przedsięwzięć, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych.

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1. Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców
	Kierunek działania 1.1 Poprawa jakości oferty i bazy oświatowej
	<p>Zagwarantowanie wysokiej jakości usług edukacyjnych oraz zapewnienie opieki dla najmłodszych, jest jednym z kluczowych wyzwań, z którymi muszą zmierzyć się władze gminy. Poszerzenie oferty edukacyjnej oraz stworzenie kompleksu żłobkowo-przedszkolnego znacząco wpłynie na podniesienie jakości życia mieszkańców. Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz podnoszenie efektywności i jakości nauczania, a także wzmacnianie kompetencji kadr, przyczyni się do wzmacniania poziomu i wysokiej jakości kapitału ludzkiego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa żłobka na terenie gminy; • upowszechnienie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego; • podnoszenie standardów jakości usług wychowania przedszkolnego; • wydłużenie czasu opieki w placówkach przedszkolnych; • podnoszenie efektywności i atrakcyjności nauczania w szkołach podstawowych; • doposażenie placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy; • prowadzenie działań mających na celu wzmacnianie kompetencji kadr nauczycielskich; • modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej w szkołach w Raciechowicach, Krzesławicach, Czasławiu i Zegartowicach; • rozwijanie oferty edukacyjnej, poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych i tworzenie kół zainteresowań; • współpraca szkół w gminie oraz promowanie szkół jako kluczowych podmiotów aktywizujących najmłodszych mieszkańców; • wzmacnianie kluczowych kompetencji młodzieży szkolnej i stopniowe wprowadzenie na rynek pracy; • prowadzenie działań na rzecz budowania i wzmacniania tożsamości lokalnej wśród najmłodszych mieszkańców.

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1. Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców
	Kierunek działania 1.2 Atrakcyjne i zróżnicowane usługi kulturalne
	<p>Wysoka jakość usług publicznych, w szczególności usług kulturalnych znacząco wpływa na poprawę jakości życia społeczności lokalnej. Stopniowo rosnąca liczba mieszkańców wymusza na lokalnych władzach konieczność rozwoju oferty kulturalnej i rozrywkowej dostosowanej do ich oczekiwań. W przypadku gminy Raciechowice kluczowym przedsięwzięciem, które znacząco wpłynie na rozwój polityki kulturalnej w gminie jest utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury.</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury w Raciechowicach;

- wspieranie działalności i organizacja wydarzeń wykorzystując potencjał lokalnych artystów;
- tworzenie i rozwijanie przestrzeni do działalności artystycznej i kulturalnej;
- stworzenie stałego kalendarza cyklicznych imprez angażujących społeczność lokalną;
- organizacja turystyczno-rekreacyjnej imprezy plenerowej wraz z promocją produktów lokalnych;
- stworzenie przestrzeni do organizacji wydarzeń artystycznych i scenicznych;
- wzmacnianie integracji mieszkańców poprzez uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach kulturalnych;
- animowanie aktywności społecznej w poszczególnych sołectwach;
- stworzenie i prowadzenie działalności kulturalnej na terenie gminy, przy wykorzystaniu różnorodnych form warsztatowych, skierowanych do różnych grup odbiorców;
- wykorzystanie potencjału, rozszerzenie i rozpowszechnienie działania gminnej biblioteki publicznej oraz wzmocnienie jej zasobów.

Cel strategiczny 1. Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców

Kierunek działania 1.3 Utworzenie polityki młodzieżowej

Aktywni, młodzi mieszkańcy tworzą fundament do rozwoju społecznego i gospodarczego gminy, dlatego kluczowe jest stworzenie warunków oraz oferty dostosowanej do potrzeb oraz wymagań dzieci i młodzieży. Atrakcyjna polityka młodzieżowa przyczyni się do wzmocnienia tożsamości lokalnej wśród najmłodszych oraz ograniczenia negatywnego procesu związanego z odpływem młodych, wykształconych mieszkańców.

- konsultacje społeczne wśród młodzieży w kontekście ich potrzeb i przyszłych oczekiwań;
- uwzględnianie potrzeb dzieci i młodzieży, w zakresie realizowanych zadań własnych gmin;
- poszerzenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży, zgodnie z oczekiwaniami najmłodszych mieszkańców;
- animowanie czasu wolnego w partnerstwie pomiędzy szkołami oraz innymi podmiotami (m.in. Gminna Biblioteka Publiczna);
- rozwój i animowanie współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi na rzecz wzrostu aktywności społecznej dzieci i młodzieży;
- wprowadzenie do kalendarza imprez „Gminnego Dnia Dziecka”;
- tworzenie miejsc do spędzania czasu dla dzieci i młodzieży;
- organizacja zajęć plastycznych, muzycznych, teatralnych., tanecznych oraz sportowych dla dzieci i młodzieży;
- stworzenie grup młodzieżowych;
- prowadzenie działań mających na celu kreowanie postawy przedsiębiorczej oraz obywatelskiej wśród najmłodszych mieszkańców;
- wsparcie młodzieży w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym.

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1. Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców
	Kierunek działania 1.4 Rozwijanie polityk senioralnych
	<p>Zmieniająca się sytuacja demograficzna i widoczne procesy starzenia się społeczności lokalnej wymagają dostosowania obecnej oferty oraz poprawy jakości usług dedykowanych seniorom, w celu zapewnienia wysokiej jakości życia osobom ze szczególnymi potrzebami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie gminnej polityki senioralnej jako efektywnego systemu wsparcia osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością (OzN); • zapewnienie dodatkowych miejsc opieki dla seniorów - stworzenie całodobowego środowiskowego domu samopomocy i centrum mieszkalno-opiekuńczego; • zwiększenie dostępności do usług służby zdrowia, w szczególności w zakresie opieki specjalistycznej; • wprowadzenie systemu teleopieki dla seniorów; • prowadzenie działań na rzecz aktywizacji seniorów i warsztatów edukacyjnych; • promocja aktywności zawodowej wśród osób starszych; • zwiększenie integracji pozostałych grup mieszkańców ze środowiskiem seniorów; • budowanie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów; • wspieranie działalności i doposażanie placówek pomocy społecznej; • promocja zdrowia oraz wspieranie działań profilaktycznych.

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1. Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców
	Kierunek działania 1.5 Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego
	<p>Na terenie gminy funkcjonują organizacje pozarządowe, których działalność powinna być stale wspierana, a organizowane wydarzenia powinny w możliwie jak najszerszy sposób aktywizować mieszkańców i wzmacniać poziom integracji społecznej. Wspieranie inicjatyw oddolnych jest szczególnie istotne w kontekście budowania wysokiego poziomu kapitału społecznego oraz wzmacniania tożsamości lokalnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie potencjału związanego z działalnością kulturalną organizacji pozarządowych na terenie gminy: ośmiu jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej czy dziewięciu Kół Gospodyń Wiejskich; • podejmowanie działań przez samorząd lokalny ukierunkowanych na integrowanie wspólnot lokalnych zamieszkujących poszczególne miejscowości w Gminie Raciechowice; • doposażenie, rozwój nowoczesnej bazy ratownictwa oraz podniesienie zdolności operacyjnej OSP; • wzmacnianie poczucia karpackiej tożsamości i więzi międzypokoleniowych; • wyszukiwanie i wsparcie działań lokalnych liderów społecznych; • rozwój inicjatyw lokalnych na terenie sołectw; • realizacja działań zgodnie z zapisami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Raciechowice oraz Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Raciechowice.

WYMIAR SPOŁECZNY	Cel strategiczny 1. Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców
	Kierunek działania 1.6 Nowoczesny i sprawny samorząd
	<p>Sprawne funkcjonowanie urzędu gminy, powinno opierać się na wykorzystaniu technologii i zapewnieniu nowoczesnych form szybkiego przekazu i kontaktu z mieszkańcami. Kluczowe jest również wzmocnienie dialogu oraz umożliwienie realnej partycypacji mieszkańcom i włączenie ich w procesy decyzyjne i rozwojowe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszukiwanie, aplikowanie i skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zaplanowanych przedsięwzięć; • rozwój, wdrażanie i upowszechnianie nowoczesnych e-usług w instytucjach publicznych; • wspieranie działań na rzecz poprawy dostępności do Internetu szerokopasmowego na terenie gminy; • cyfryzacja zasobów gminnych; • wzmocnianie kompetencji cyfrowych kadr i pracowników urzędu gminy; • zapewnienie mieszkańcom dostępu do nowoczesnych form przekazu informacji; • zwiększenie poziomu cyfryzacji w gminie i przeciwdziałanie problemowi wykluczenia cyfrowego; • poprawa dialogu z mieszkańcami, włączanie mieszkańców w procesy decyzyjne; • zwiększenie poziomu dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami.

WYMIAR GOSPODARCY	Cel strategiczny 2. Dywersyfikacja i stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
	Kierunek działania 2.1 Tworzenie warunków do rozwijania działalności gospodarczej
	<p>W celu zapewnienia możliwości do prowadzenia działalności gospodarczej konieczne jest rozwijanie stref aktywności gospodarczej, a także wsparcie potencjalnych inwestorów, jak również działających obecnie na terenie gminy przedsiębiorców. Wzmocnianie atrakcyjności inwestycyjnej przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości, co korzystnie przełoży się na rozwój gospodarczy całej gminy. Rozwój Raciechowic powinien być oparty przede wszystkim na lokalnym potencjale – sadownictwie, ale także ciągłym poszerzaniu i dywersyfikowaniu struktury działalności gospodarczej prowadzonej w gminie, która będzie możliwa dzięki tworzeniu atrakcyjnego klimatu inwestycyjnego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kreowanie i rozwijanie stref aktywności gospodarczej; • prowadzenie działań promujących istniejące strefy aktywności gospodarczej; • wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i wykorzystanie ich potencjału; • rozwój przemysłu metalowego; • wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego i rolnictwa opartego o innowacje; • uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje; • tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w Raciechowicach, poprzez ulgi podatkowe, konkursy i granty, zachęty inwestycyjne dla przedsiębiorców; • zapewnienie odpowiednich warunków do współpracy lokalnych przedsiębiorców z sadownikami; • organizowanie spotkań integrujących przedstawicieli sektora MŚP.

WYMIAR GOSPODARCZY	Cel strategiczny 2. Dywersyfikacja i stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
	Kierunek działania 2.2 Animowanie rozwoju turystyki
	<p>W przypadku gmin rolniczych istotne jest wykorzystanie endogenicznych zasobów i wzmacnianie sektora turystyki, ze szczególnym naciskiem na agroturystykę, jako elementu dywersyfikującego działalność gospodarczą, przede wszystkim rolniczą, na terenie gminy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie i rozbudowa infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej; • prowadzenie działań promujących istniejące produkty lokalne (przetwory i nalewki owocowe); • wytyczanie i rozwijanie sieci tras rowerowych oraz szlaków pieszych, wraz z punktami widokowymi i infrastrukturą turystyczną; • wykorzystanie potencjału do rozwijania agroturystyki – pomoc w tworzeniu i wsparcie rozwoju oraz współpracy gospodarstw agroturystycznych; • promocja gospodarstw agroturystycznych na poziomie ponadlokalnym; • wspieranie organizacji imprez turystyczno-rekreacyjnych m.in. Rajd Konia Małopolskiego; • promocja lokalnych dworców szlacheckich; • rozwój rynku produktów regionalnych wytwarzanych w gminie, we współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi przedsiębiorcami; • wykorzystanie turystyczne rejonu Góry Grodzisko oraz Parku Kulturowego; • rozwijanie przestrzeni do sportu i rekreacji – zagospodarowanie terenów m.in. we wsi Sawa.

WYMIAR GOSPODARCZY	Cel strategiczny 2. Dywersyfikacja i stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki
	Kierunek działania 2.3 Promocja marki gminy
	<p>Działania promocyjne są ważne przede wszystkim z perspektywy budowania atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy. Budowa marki gminy powinna bazować na dostępnych, lokalnych zasobach. Pozytywny i atrakcyjny wizerunek gminy ma również znaczenie w kontekście podnoszenia atrakcyjności osiedleńczej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa marki gminy jako zagłębia owocowo-sadowniczego najwyższej jakości w skali krajowej; • dalsza promocja gminy w ramach stowarzyszenia Forum Gmin Beskidu Wyspowego oraz Lokalnej Grupy Działania Turystyczna Podkowa; • działania promujące rolnictwo ekologiczne; • aktywne uczestnictwo przedstawicieli Spółdzielni Rolniczej „Grodzisko” w konferencjach, targach i imprezach promujących sadownictwo; • organizacja imprez tematycznych i promocja gminy poprzez lokalne coroczne imprezy m.in. Święto jabłka i gruszki; • promocja nowych produktów turystycznych; • promocja Parku Kulturowego Dzikowy Skarb.

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3. Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne
	Kierunek działania 3.1 Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
	<p>Dostępność do sieci wodno-kanalizacyjnej jest standardem i podstawowym wymogiem i oczekiwaniem mieszkańców gminy, w zakresie infrastruktury technicznej. W przypadku gminy Raciechowice niewiele ponad 13% mieszkańców korzysta z kanalizacji, natomiast 54,3% z wodociągów, stąd też wynika konieczność podejmowania działań w tym zakresie oraz wskazanie budowy i rozbudowy systemu gospodarki wodno-ściekowej jako przedsięwzięcia kluczowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • intensyfikacja działań na rzecz kompleksowego rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej; • budowa i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej; • wsparcie przy budowie przydomowych oczyszczalni ścieków; • usprawnienie działania i rozbudowa oczyszczalni ścieków komunalnych.

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3. Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne
	Kierunek działania 3.2 Poprawa stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej
	<p>Z uwagi na systematyczny wzrost liczby mieszkańców, należy podkreślić rangę przedsięwzięć związanych z modernizacją i poprawą jakości i stanu sieci drogowej. Umożliwienie sprawnej komunikacji oraz zwiększenie dostępności gminy przyczynia się nie tylko do poprawy jakości życia, ale również odgrywa kluczową rolę podnosząc atrakcyjność inwestycyjną.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kompleksowe podnoszenie standardu infrastruktury drogowej i okołodrogowej; • poprawa jakości nawierzchni i stanu technicznego dróg gminnych; • współpraca z zarządcami dróg będących poza kompetencjami samorządu gminnego, w zakresie zwiększenia zewnętrznej dostępności gminy i poprawy jakości dróg; • rozwój systemu oświetlenia ulicznego; • poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz gminy; • rozbudowa miejsc parkingowych w szczególności przy placówkach opiekuńczo-wychowawczych; • budowa oraz poprawa stanu technicznego chodników; • zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w gminie, poprzez częstsze monitorowanie terenu gminy przez patrole policji.

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3. Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne
	Kierunek działania 3.3 Adaptacja do zmian klimatycznych
	<p>Adaptacja do zmian klimatycznych jest jednym z kluczowych wyzwań stojących przed samorządem gminy. Zaplanowane działania mają na celu uniknięcie lub zminimalizowanie negatywnego oddziaływania tych zmian. Ważne jest również prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu uświadamianie mieszkańcom ich wpływu na środowisko oraz możliwych konsekwencji związanych z kryzysem klimatycznym.</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań na rzecz zwiększenia poziomu gazyfikacji w gminie; • wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych (fotowoltaika, pompy ciepła); • usuwanie wyrobów azbestowych obecnych na terenie gminy; • montaż systemów fotowoltaicznych OZE na obiektach użyteczności publicznej; • poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych; • wspieranie działań mających na celu poprawę jakości powietrza m.in. poprzez wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła; • prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania.

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3. Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne
	Kierunek działania 3.4 Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego
	<p>Z uwagi na specyfikę gminy, obecność obszarów chronionych oraz stosunkowo dobrą jakość środowiska przyrodniczego, konieczne jest dalsze prowadzenie działań mających na celu ochronę i poprawę stanu i jakości ekosystemu. Ze względu na rosnącą liczbę mieszkańców gminy, istotne jest prowadzenie działań edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego oraz zwiększanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. Zasadne jest także prowadzenie działań mających na celu zapobieganie wystąpieniu oraz minimalizowania skutków ekstremalnych, nawiedzających okresowo region zjawisk m.in. powodzi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa systemu związanego z retencjonowaniem wód opadowych; • podejmowanie działań mających na celu ograniczenie i zminimalizowanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych oraz poprawę bezpieczeństwa; • monitoring i likwidacja dzikich wysypisk śmieci w gminie; • rozwijanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi; • udostępnienie terenów atrakcyjnych przyrodniczo na potrzeby turystyki zrównoważonej; • prowadzenie działań mających na celu kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców oraz zwiększenia świadomości ekologicznej.

WYMIAR PRZESTRZENNY	Cel strategiczny 3. Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne
	Kierunek działania 3.5 Aktywne planowanie przestrzenne
	<p>Estetyka przestrzeni, funkcjonalność oraz sposób zagospodarowania ogrywają istotne znaczenie w rozwoju gospodarczym i silnie wpływają na jakość życia mieszkańców. Gmina Raciechowice z uwagi na obecność obszarów chronionych oraz typowo rolniczy charakter, powinna w sposób racjonalny gospodarować przestrzenią i prowadzić procesy planowania przestrzennego, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, jednocześnie dbając o stan i podnosząc jakość środowiska przyrodniczego.</p> <ul style="list-style-type: none">• uchwalanie planów miejscowych ukierunkowanych na rozwijanie funkcji mieszkalnych;• racjonalne zagospodarowanie obszarów zagrożenia powodziowego;• tworzenie, przygotowanie planistyczne i uzbrajanie techniczne miejsc pod inwestycje i strefy aktywności gospodarczej;• wykorzystywanie narzędzi umożliwiających ochronę dziedzictwa kulturowego i naturalnego (park kulturowy, uchwała krajobrazowa).

11. Przedsięwzięcia kluczowe

Zgodnie za zapisami ustawy o samorządzie gminnym i art. 10e. 3. 7) *obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań*, dla gminy Raciechowice zdefiniowano obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, które obejmują następujące przedsięwzięcia kluczowe:

Lp.	Nazwa	Uzasadnienie
1	Upowszechnienie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego	Pierwsze z przedsięwzięć kluczowych, stanowi odpowiedź na brak odpowiedniej oferty żłobkowo-przedszkolnej, która jest jednym z oczekiwań mieszkańców gminy. W gminie Raciechowice nie funkcjonuje publiczny żłobek. Rekomenduje się stworzenie kompleksu żłobkowo-przedszkolnego. Istotne jest również ciągłe podnoszenie standardów jakości opieki i wspieranie rozwoju dzieci do lat 3 oraz poprawa standardu jakości usług dotyczących wychowania przedszkolnego. Dodatkowo godziny funkcjonowania placówek powinny odpowiadać na potrzeby i być dostosowane do godzin pracy rodziców.
2	Utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury w Raciechowicach	W gminie Raciechowicach brakuje Gminnego Ośrodka Kultury, który pozwalałby na aktywne włączenie społeczności w życie kulturalne gminy. Konieczne jest stworzenie instytucji publicznej, zajmującej się ofertą czasu wolnego, skierowaną do wszystkich mieszkańców. Animowanie życia lokalnej społeczności oraz prowadzenie działalności kulturalnej, atrakcyjnej i dostosowanej do potrzeb różnych grup mieszkańców, stanowi istotne wyzwanie dla gminy. Obecność GOK jest standardem i podstawą prowadzenia polityki kulturalnej w gminie. Niewystarczająco rozwinięta oferta kulturalna obniża atrakcyjność gminy i negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Rosnące potrzeby i oczekiwania mieszkańców determinują konieczność powstania Gminnego Ośrodka Kultury, będącego miejscem służącym społeczności lokalnej, rozwijającym zainteresowania oraz zapewniającym atrakcyjną ofertę czasu wolnego. Gminny Ośrodek Kultury stanowić będzie centrum kulturalno-oświatowe gminy Raciechowice oraz miejscem umożliwiającym integrację społeczności lokalnej i wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego.
3	Kreowanie i rozwijanie stref aktywności gospodarczej	Rozwój gospodarczy to jeden z podstawowych kierunków rozwoju całej gminy. Obecnie w gminie funkcjonują dwie strefy aktywności gospodarczej – Raciechowice oraz Zegartowice-Dąbie. Rozwijanie sfer, przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości i pojawienia się inwestorów, co korzystnie przełoży się na rozwój gospodarczy całej gminy. Pojawienie się nowych podmiotów gospodarczych, zapewni miejsca pracy dla mieszkańców. Na terenie gminy Raciechowice, będącej aktualnie typową gminą rolniczą, nie funkcjonuje żaden duży zakład przemysłowy. Bazując na potencjale związanym z sadownictwem, za zasadne uznaje się stworzenie zakładów przetwórstwa przemysłowego. Rekomenduje się kontynuowanie polityki stymulującej rozwój gospodarczy, ze szczególnym uwzględnieniem dywersyfikacji struktury gospodarczej.

Lp.	Nazwa	Uzasadnienie
4	Budowa i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej	Z punktu widzenia zasad zrównoważonego rozwoju ważnym zadaniem jest prowadzenie racjonalnego gospodarowania wodami i stworzenie systemu zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków, co będzie miało pozytywny wpływ zarówno na życie człowieka jak i środowisko. Gmina Raciechowice wykazuje ogromne potrzeby związane z rozbudową gospodarki wodno-ściekowej. Specyfika gminy oraz rozproszenie zabudowy jest istotnym ograniczeniem w rozwoju infrastruktury. Obecnie tylko 13,2% mieszkańców korzysta z kanalizacji. Nieco lepiej wygląda dostępność do wodociągów - 54,3%. Rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej jest zadaniem kosztochłonnym, jednakże odgrywa kluczowe znaczenie i jest jednym z podstawowych oczekiwań mieszkańców, dlatego też zasadne jest podejmowanie działań mających na celu poprawę w tym zakresie i umożliwienie mieszkańcom korzystania z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.
5	Kompleksowe podnoszenie standardu infrastruktury drogowej i okołodrogowej	Stopniowo wzrastająca liczba ludności, a także rosące oczekiwania mieszkańców generują duże potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej. Wskazane przedsięwzięcie obejmuje budowy, przebudowy, a także kompleksowe remonty systemu sieci dróg gminnych. Dodatkowo poprzez prowadzenie działań lobbingowych oraz połączeniu działań i współpracę, poprawie ulegnie stan techniczny dróg powiatowych, które pozostają w kompetencjach innych organów niż samorząd gminny. Przedsięwzięcie zakłada również działania na rzecz rozbudowy infrastruktury okołodrogowej – ścieżek rowerowych, parkingów, chodników, a także oświetlenia. Poprawa w tym zakresie przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa na terenie gminy.
6	Prowadzenie działań na rzecz zwiększenia poziomu gazyfikacji w gminie	Gaz jest ekologicznym i ekonomicznym źródłem energii, który znacząco ogranicza negatywny wpływ na środowisko naturalne, w porównaniu do innych paliw kopalnych, jednocześnie przyczyniając się do poprawy standardu życia mieszkańców. W 2019 r. z gazu korzystało zaledwie 3,6% mieszkańców gminy Raciechowice, a długości czynnej sieci wynosiła 9 955 m. Rekomenduje się współpracę i lobbing na rzecz kompleksowej gazyfikacji gminy.

12. Schemat ilustrujący założenia planistyczne

Wymiar społeczny		Wymiar gospodarczy		Wymiar przestrzenny	
Cel strategiczny 1.	Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców	Cel strategiczny 2	Dywersyfikacja i stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki	Cel strategiczny 3	Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne
Kierunek działania 1.1	Poprawa jakości oferty i bazy oświatowej	Kierunek działania 2.1	Tworzenie warunków do rozwijania działalności gospodarczej	Kierunek działania 3.1	Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
Kierunek działania 1.2	Atrakcyjne i zróżnicowane usługi kulturalne	Kierunek działania 2.2	Animowanie rozwoju turystyki	Kierunek działania 3.2	Poprawa stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej
Kierunek działania 1.3	Utworzenie polityki młodziżowej	Kierunek działania 2.3	Promocja marki gminy	Kierunek działania 3.3	Adaptacja do zmian klimatycznych
Kierunek działania 1.4	Rozwijanie polityk senioralnych			Kierunek działania 3.4	Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego
Kierunek działania 1.5	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego			Kierunek działania 3.5	Aktywne planowanie przestrzenne
Kierunek działania 1.6	Nowoczesny i sprawny samorząd				

OSI regionalne - Obszary prawnie chronione

OSI lokalne – Przedsięwzięcia kluczowe

- Upowszechnienie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego
- Utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury w Raciechowicach
- Kreowanie i rozwijanie stref aktywności gospodarczej
- Budowa i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej
- Kompleksowe podnoszenie standardu infrastruktury drogowej i okołodrogowej
- Działania na rzecz zwiększenia poziomu gazyfikacji w gminie

13. Rezultaty planowanych działań

Zgodnie z art. 10e. ust. 3 pkt. 3) ustawy o samorządzie gminnym, strategia określa w szczególności: oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Przez rezultat rozumie się efekt planowanych działań. Rezultaty podobnie jak sformułowane cele, muszą być mierzalne i możliwe do zweryfikowania, dlatego też przedstawia się je za pomocą wskaźników, co jest znaczącym ułatwieniem monitorowania postępów realizacji zapisów strategii. Poniższa tabela przedstawia wskaźniki wraz z oczekiwanym rezultatem, dla poszczególnych kierunków działań.

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
1.	Poprawa jakości oferty i bazy oświatowej	Budowa żłobka	0	1	UG Raciechowice
2.	Atrakcyjne i zróżnicowane usługi kulturalne	Utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury	0	1	UG Raciechowice
3.	Utworzenie polityki młodzieżowej	Liczba prowadzonych działań mających na celu kreowanie postawy przedsiębiorczej oraz obywatelskiej wśród najmłodszych mieszkańców	0	wzrost	UG Raciechowice
4.	Rozwijanie polityk senioralnych	Liczba przeprowadzanych działań mających na celu promocję zdrowia	0	wzrost	UG Raciechowice
5.	Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	3,7	wzrost	BDL GUS
6.	Nowoczesny i sprawny samorząd	Liczba przeprowadzonych działań mających na celu wzmacnianie kompetencji cyfrowych kadr i pracowników urzędu gmin	0	wzrost	UG Raciechowice
7.	Tworzenie warunków do rozwijania działalności gospodarczej	Liczba przeprowadzonych działań promujących istniejące strefy aktywności gospodarczej	0	wzrost	UG Raciechowice
8.	Animowanie rozwoju turystyki	Powierzchnia terenów zagospodarowanych pod rozwijanie przestrzeni do sportu i rekreacji	0	wzrost	UG Raciechowice
9.	Promocja marki gminy	Liczba przeprowadzanych działań promujących w ramach partnerstwa w stowarzyszeniu Forum Gmin Beskidu Wyspowego	0	wzrost	UG Raciechowice
10.	Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Odsetek osób korzystających z kanalizacji	13,4%	wzrost	BDL GUS
11	Poprawa stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej	Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych	0	wzrost	UG Raciechowice

Lp. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
12	Adaptacja do zmian klimatycznych	Odpady komunalne zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów	41,7%	wzrost	BDL GUS
13	Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego	Odsetek osób korzystających z instalacji gazowej	3,6%	wzrost	BDL GUS
14	Aktywne planowanie przestrzenne	Liczba uchwalonych planów miejscowych w gminie	0	wzrost	UG Raciechowice

III System realizacji strategii

Zarządzanie strategią

System zarządzania strategią opiera się w wymiarze ogólnym na trzech głównych elementach:

1. formułowanie strategii
2. wdrażanie strategii
3. monitoring rezultatów i warunków wdrażania strategii

Poniższy schemat przedstawia zależności pomiędzy głównymi wymiarami zarządzania strategią:

System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2030 to określenie sposobu organizacji procesów wdrażających strategię, który zostanie przedstawiony w niniejszym rozdziale. Przede wszystkim znaczenie odgrywa wskazanie podmiotów biorących udział w realizacji strategii oraz przedstawienie podziału zadań. Dodatkowo system realizacji strategii wskazuje propozycje mechanizmów i narzędzi wdrażania, określa wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, sposób monitorowania oraz ocenia trafność, przewidywaną skuteczność i efektywną realizację strategii.

●	Przygotowanie projektu Strategii lub zmian do Strategii – Wójt Gminy, eksperci zewnętrzni, Rada Gminy, organizacje społeczne, mieszkańcy
●	Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Wójt Gminy, Rada Gminy
●	Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań, umieszczenie poszczególnych zadań w budżecie oraz Wieloletnim Planie Finansowym – Skarbnik, Wójt Gminy, Rada Gminy
●	Przygotowanie projektów od strony technicznej – Urząd Gminy i jednostki organizacyjne
●	Przygotowanie wniosków o dofinansowanie – Urząd Gminy, jednostki podległe
●	Przeprowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego – Urząd Gminy
●	Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – Wójt Gminy, Urząd Gminy
●	Ewaluacja osiągania poszczególnych celów operacyjnych - Urząd Gminy, Wójt Gminy, Rada Gminy, dyrektorzy jednostek podległych

Dodatkowo we wdrażanie Strategii w zależności od typu projektu, będą również zaangażowane inne jednostki lub organy – spółki komunalne lub jednostki organizacyjne.

Monitoring i ewaluacja

Bazę do skutecznego wdrażania strategii stanowi wiedza dotycząca postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej instrumentów i działań. Poniżej przedstawiono planowaną procedurę monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2030. Przegląd Strategii będzie prowadzony przez cały okres jej obowiązywania, minimum raz w roku. Wynikiem przeglądu będzie przygotowanie sprawozdania, w oparciu o analizę zaproponowanych wskaźników oraz uwzględniającego informacje na temat stopnia realizacji i zaawansowania poszczególnych zadań wybranych do realizacji w danym okresie.

- Wójt Gminy, który jest odpowiedzialny za wdrażanie Strategii składa Radzie Gminy sprawozdanie z jej realizacji, które przyjmowane jest lub odrzucane uchwałą Rady.
- Zmiany w dokumencie dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy po wydaniu stosownej opinii przez komisję (komisje) odpowiedniej dla danego typu zadania.

Ocena średniookresowa realizacji Strategii zostanie dokonana w trzecim kwartale 2025. Celem tejże ewaluacji będzie porównanie założonych w Strategii efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi wynikami. Dzięki przeprowadzonej ewaluacji możliwe będzie sformułowanie zaleceń na kolejne lata wdrażania Strategii, a także wprowadzenie potrzebnych zmian i korekt w zapisach dokumentu. Ocena dokonywana będzie przez Wójta Gminy we współpracy z właściwymi referatami Urzędu Gminy, które przedstawiają ją do przyjęcia Radzie Gminy. Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona po zakończeniu całego okresu, w jakim realizowane mają być zadania ujęte w Strategii. Pozwala ona na ocenę na ile udało się osiągnąć założone cele. Wnioski z oceny posłużą jako rekomendacje w kolejnych procesach planowania strategicznego

Aktualizacja i wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Gminy na wniosek Wójta Gminy Raciechowice.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2025 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Wójta Gminy Raciechowice we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Gminy w Raciechowicach.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

Finansowanie strategii

Dla prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki rozwoju gminy powinny być wykorzystane wszystkie dostępne środki finansowe. W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Raciechowice na lata 2021-2030, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję.

Wśród potencjalnych źródeł finansowania działań, przewidzianych do realizacji w ramach strategii wskazuje się na :

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe
- środki własne gminy
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych
- fundusze europejskie
- inne fundusze ze źródeł europejskich
- środki sektora prywatnego
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych np. tarczy antykryzysowych

Ewaluacja ex-ante

Ewaluacja ex-ante, obok ewaluacji on-going i ex-post, jest jednym z typów ewaluacji. Prowadzona jest na etapie poprzedzającym wdrażanie i realizację zapisów zawartych w dokumencie strategii. Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, podmiot opracowujący strategię rozwoju zobligowany jest do przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji. Tego typu ewaluacja, jest badaniem, które ma na celu ocenę jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania konkretnych interwencji. Jej celem jest również poprawa jakości planowanej interwencji, przeprowadzenie uprzedniej ewaluacji umożliwia wprowadzenie usprawnień i zmian w założeniach i treści strategii. Na potrzeby niniejszej strategii ewaluacja prowadzona była równolegle z procesem tworzeniu dokumentu, a ewaluator uczestniczył w tym procesie od najwcześniejszego etapu, dzięki temu jest w stanie lepiej poznać specyfikę dokumentu, co znacząco wpływa na możliwość udzielenia

przez niego wsparcia w trakcie prac nad dokumentem. Tego rodzaju wariant ewaluacji nazywany jest ewaluacją partycypacyjną.

W przypadku ewaluacji ex-ante, wyróżnia się cztery podstawowe kryteria:

- trafności celów strategicznych i planowanych działań, w odniesieniu do zidentyfikowanych problemów lub wyzwań,
- przewidywanej skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów,
- przewidywanej efektywności sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań,
- spójności wewnętrznej między jej celami a priorytetami i działaniami oraz zewnętrznej między założeniami strategii a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi

Poniżej przedstawiono wnioski wynikające z przeprowadzonej ewaluacji ex-ante.

- Wnioski z przeprowadzonej na potrzeby opracowania strategii, diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, przedstawiają informacje dotyczące sytuacji w gminie oraz zidentyfikowane problemy, zagrożenia i wyzwania z którymi musi się zmierzyć gmina Raciechowice w najbliższych latach. Ponadto analiza sytuacji w tych trzech wymiarach, pozwoliła na zidentyfikowanie wewnętrznych potencjałów oraz szans rozwojowych.
- Zaproponowane cele strategiczne i kierunki działania wraz z zakresem planowanych przedsięwzięć, zostały trafnie dobrane. Pozwalają na wykorzystanie szans i mocnych stron, przy jednoczesnym zapobieganiu możliwym zagrożeniom oraz poprawie słabych stron. Ważną rolę odgrywają przede wszystkim przedsięwzięcia kluczowe, które odnoszą się do głównych słabości i zidentyfikowanych w gminie deficytów oraz stanowią działania priorytetowe.
- Dostępność oraz wysoka jakość usług publicznych determinuje jakość życia mieszkańców. Z uwagi na zmieniającą się strukturę demograficzną i wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, a także ogólny wzrost liczby ludności w gminie, rosną również oczekiwania co do poziomu i atrakcyjności usług. Problem starzenia się społeczności lokalnej determinuje konieczność prowadzenia działań dotyczących poprawy dostępności przede wszystkim usług medycznych. Oferta w gminie powinna być nastawiona i dostosowana do potrzeb osób najstarszych, ale również odpowiadać oczekiwaniom młodszych mieszkańców. Zdefiniowane w ramach *Celu strategicznego 1. Efektywne zaspokojenie potrzeb mieszkańców* wynika z rosnących oczekiwań mieszkańców kierunku

działań, przyczynią się do poprawy wskazanych kwestii i przede wszystkim zapewnienia atrakcyjnej do różnych grup odbiorców oferty. Kluczowym przedsięwzięciem będzie utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury, który pozwoli na rozwój polityki kulturalnej w gminie.

- Dla gmin o typowo rolniczym charakterze, kluczowa jest dywersyfikacja struktury gospodarki i rozwój w gminy w oparciu o endogeniczne zasoby. W przypadku gminy Raciechowice istotne jest stymulowanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Działania wskazane w ramach *Celu strategicznego 2. Dywersyfikacja i stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki* skupiają się na budowaniu marki gminy oraz tworzeniu odpowiednich warunków do wzrostu gospodarczego, przede wszystkim w zakresie agroturystyki i przemysłu metalowego.
- Jednym z większych deficytów i sporą niedogodnością w gminie jest niedostatecznie rozwinięta sieć wodociągowo-kanalizacyjna, a także stan i jakość dróg. Wysoka jakość infrastruktury technicznej oraz funkcjonalność przestrzeni ma wpływ na jakość życia mieszkańców. Gmina Raciechowice, będąca gminą wiejską o rolniczym charakterze, na obszarze której występują obszary prawnie chronione, cechuje się stosunkowo dobrą jakością środowiska przyrodniczego, które stanowi istotny potencjał i buduje atrakcyjność turystyczną, ale również warunkuje konieczność ochrony i dbałości o lokalny ekosystem. Z uwagi na ten fakt uzasadnione jest prowadzenie działań przewidzianych w ramach realizacji *Celu strategicznego 3. Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne*.
- W strategii zaprezentowano schemat ilustrujący założenia planistyczne. Zaproponowana logika interwencji, wybór oraz przepisanie odpowiednich kierunków działań do poszczególnych celów i jednocześnie trzech domen planowania strategicznego, umożliwi skuteczną realizację i rozwój gminy. System realizacji strategii przedstawia oczekiwane rezultaty planowanych kierunków działań, a wybór katalogu wskaźników przypisanych do każdego z kierunków działań, skupiony jest na ocenie osiągania celów stawianych przed strategią.
- Aby zapewnić efektywność strategii i realne zmiany w gminie, do realizacji przewidziano zadania najbardziej potrzebne z perspektywy zidentyfikowanych wyzwań i problemów, a także potrzeb mieszkańców. Szczególne znaczenie odgrywają Określenie źródeł finansowania oraz oczekiwanych rezultatów poszczególnych kierunków, stanowi potwierdzenie, że przyjęte cele i założenia są możliwe do osiągnięcia w trakcie obowiązywania strategii.

- Strategię cechuje wysoka spójność wewnętrzna. Bazę do formułowania celów stanowiła część diagnostyczna, z której najważniejsze wnioski zostały przedstawione za pomocą analizy SWOT. Kierunki działań zawierają się w trzech głównych celach strategicznych, każdy z nich został uszczegółowiony poprzez wskazanie zakresu interwencji oraz rekomendacji, co pokazuje, że zaplanowane kierunki nie wykazują sprzeczności pomiędzy sobą, ani nie nakładają się na siebie, tylko są spójne wewnętrznie i wzajemnie się uzupełniają. Niniejszy dokument jest komplementarny i spójny z zapisami dokumentów wyższego rzędu (co zostało wykazane w rozdziale komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi), w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030”, do której zapisów się odwołuje m.in. przy wskazywaniu obszarów strategicznej interwencji.

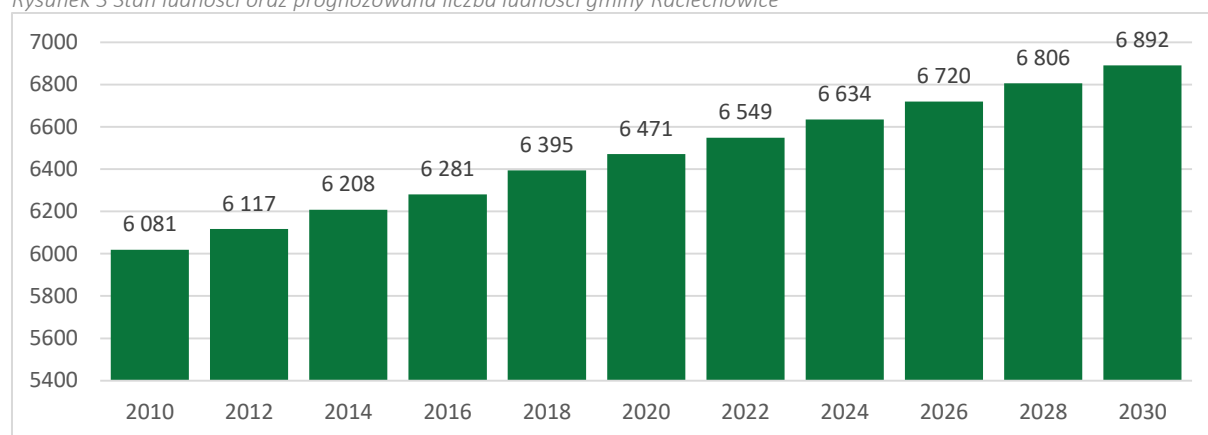
Załącznik nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Demografia

W 2020 r. gminę Raciechowice zamieszkiwało 6 471 osób, z czego 50,2% stanowiły kobiety, a 49,8% mężczyźni. Widoczne są pozytywne tendencje związane ze wzrostem liczby ludności w gminie. W ostatniej dekadzie odnotowano wzrost o 6,6%. Prognozy dotyczące sytuacji demograficznej w gminie przedstawiają się optymistycznie. Zgodnie z obecną tendencją i stopniowym wzrostem liczby ludności, w 2030 r. prawdopodobnie gminę zamieszkiwać będzie 6 892 mieszkańców. Zatem Raciechowice odnotują wzrost liczby ludności rzędu 6,5% w najbliższych 10 latach.

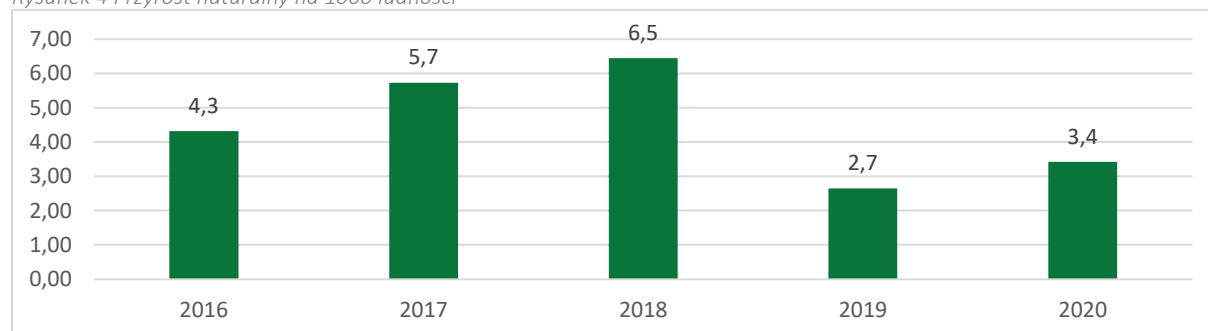
Rysunek 3 Stan ludności oraz prognozowana liczba ludności gminy Raciechowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Sytuacja demograficzna w gminie jest wypadkową dwóch procesów przyrostu naturalnego oraz salda migracji. W ostatnich pięciu latach przyrost naturalny osiągał wartości dodatnie, co oznacza, że liczba urodzeń była wyższa niż liczba zgonów. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności w 2020 r. wynosił 3,4. Najwyższą wartość odnotowano w 2018 r., kiedy to odnotowano 89 urodzeń i 48 zgonów, co w przeliczeniu na 1000 ludności dało wartość 6,5.

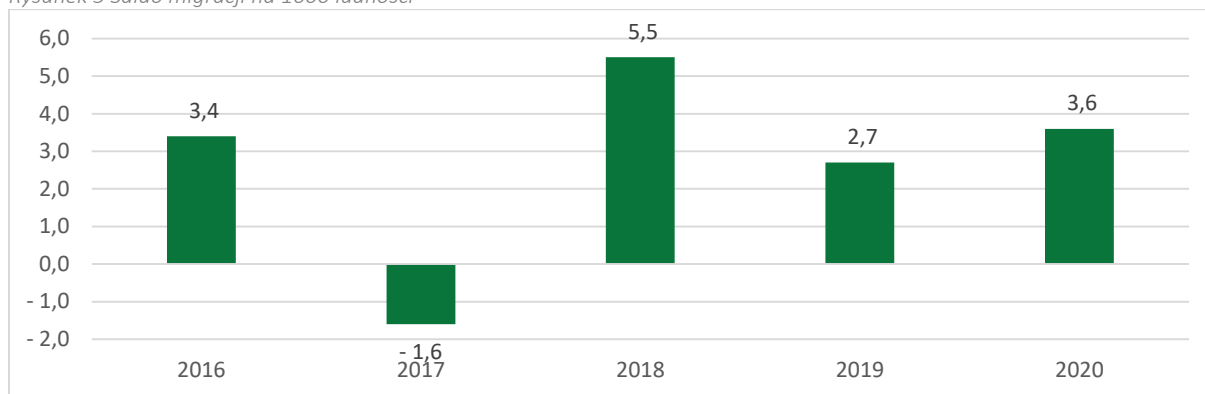
Rysunek 4 Przyrost naturalny na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przypadku salda migracji w przeliczeniu na 1000 ludności, najwyższą wartość odnotowano również w 2018 r. Obecnie od trzech lat saldo migracji utrzymuje się na poziomie dodatnim. Wyjątek stanowił rok 2017, kiedy to więcej osób wymeldowało się niż zameldowało w gminie, a saldo migracji na 1000 ludności wyniosło -1,6.

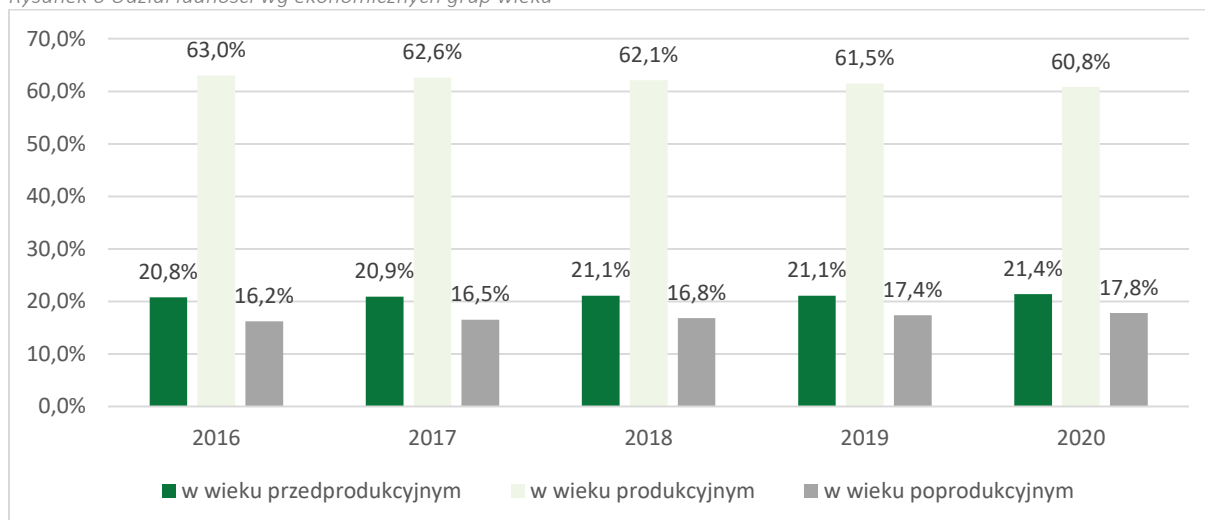
Rysunek 5 Saldo migracji na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przypadku gminy Raciechowice widoczne są procesy związane ze starzeniem się społeczności lokalnej. W ostatnich pięciu latach, udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 16,2% do 17,8%. Wzrósł również odsetek w wieku przedprodukcyjnym o 0,6 pp. Zmniejszył się natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym – odnotowano najwyższą zmianę, spadek o 2,2 pp. Raciechowice, zaraz po gminie Myślenice (15,3), są gminą powiatu myślenickiego, którą charakteryzuje najwyższy odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w porównaniu do pozostałych. Odsetek ten w 2020 r. był na poziomie 14,7.

Rysunek 6 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku

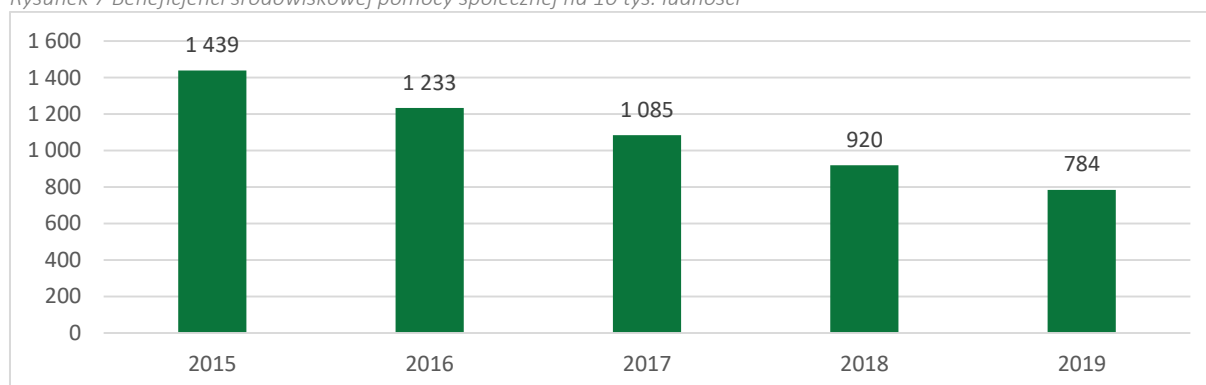
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Pomoc społeczna

Na terenie gminy Raciechowice funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wśród głównych zadań ośrodka znajduje się przyznawanie i wypłacanie zasiłków, organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, świadczenie pracy socjalnej czy dożywianie dzieci i młodzieży. Według danych pozyskanych z Banku Danych Lokalnych GUS, liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej maleje, a wskaźnik w przeliczeniu na 10 tys. ludności spadł w przeciągu 5 lat o 655.

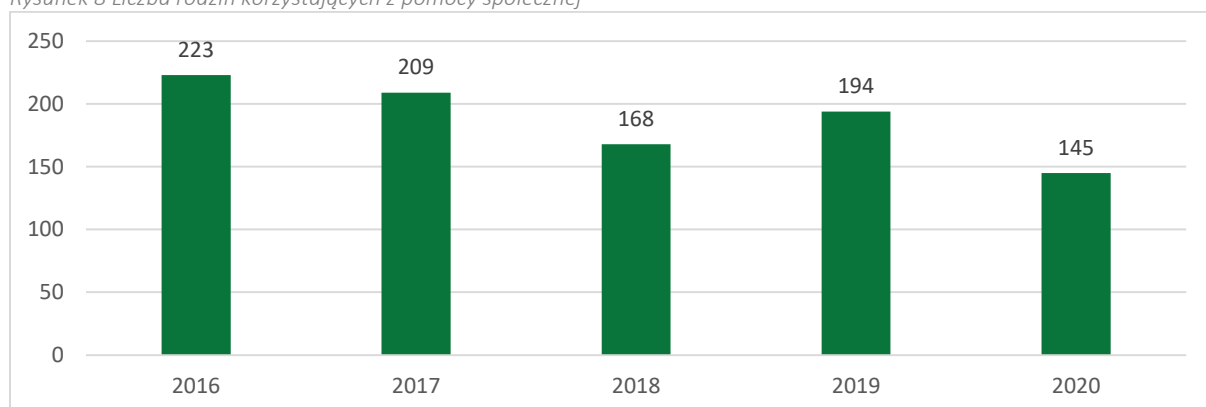
Rysunek 7 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2016-2018 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej spadła do 168. W 2019 r. widoczny był nieznaczny wzrost liczby rodzin do 194 i ponowny spadek do 145 w 2020 r.

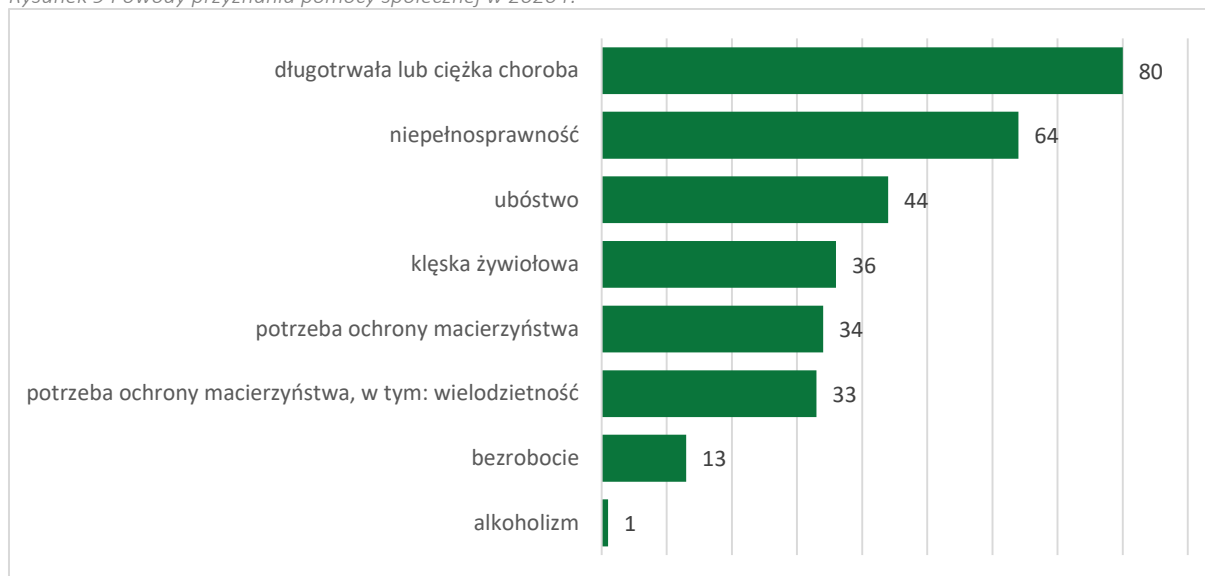
Rysunek 8 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z GOPS Raciechowice.

Wśród najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej w 2020 r. znajdowała się długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo.

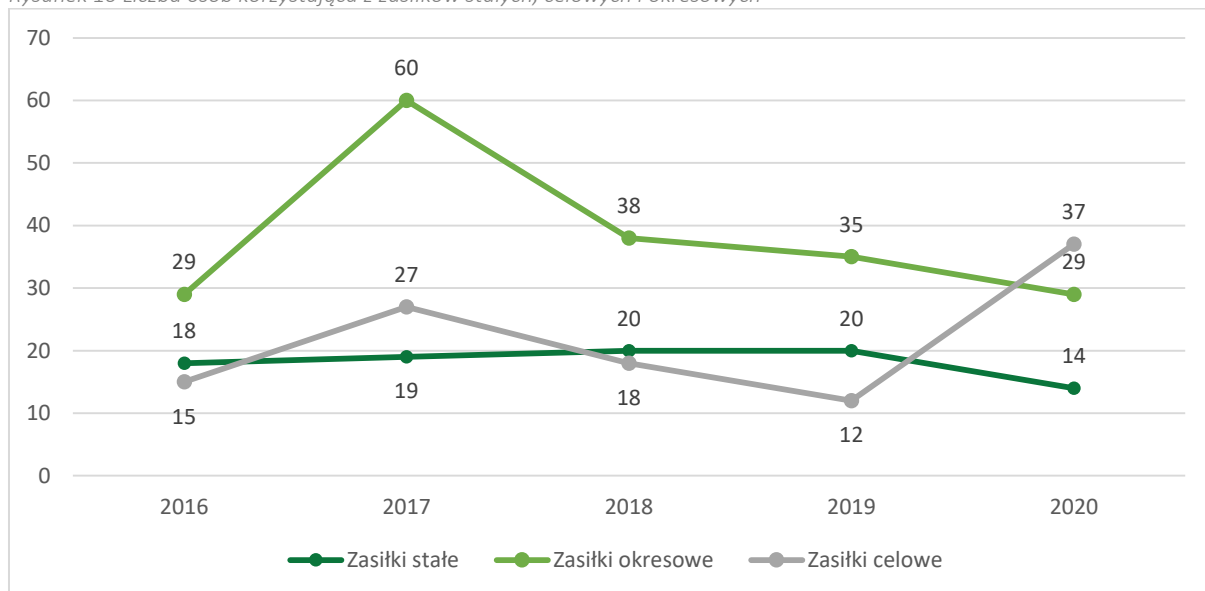
Rysunek 9 Powody przyznania pomocy społecznej w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z GOPS Raciechowice.

Liczba osób korzystających z zasiłków stałych otrzymywała się na podobnym poziomie w analizowanym okresie. Największe zmiany są widoczne w przypadku zasiłków okresowych i celowych. W 2017 r. liczba osób, korzystających z zasiłków okresowych wzrosła do 60, następnie stopniowo spadała. W przypadku zasiłków celowych które udzielane są na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie m.in. części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia czy odzieży, widoczny był wzrost w 2020 r. do 37 osób. Może mieć to związek z wystąpieniem pandemii COVID-19.

Rysunek 10 Liczba osób korzystająca z zasiłków stałych, celowych i okresowych

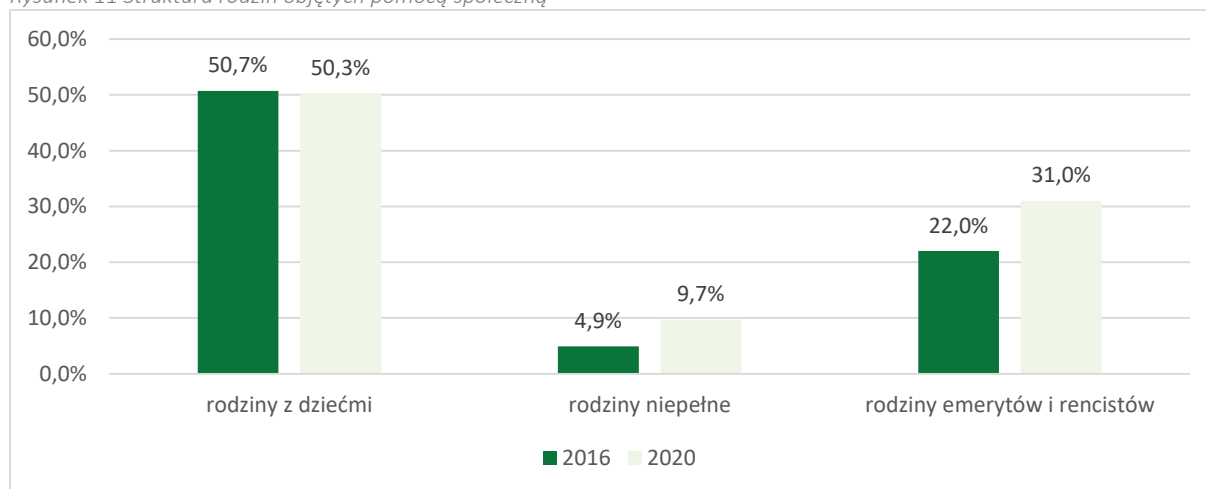

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z GOPS Raciechowice.

W przypadku struktury rodzin objętych pomocą społeczną, największy udział stanowią rodziny z dziećmi. W ostatnich 5 latach widoczny jest wzrost o 9 pp. w przypadku rodzin emerytów i rencistów, na co wpływ

może mieć widoczny problem starzenia się społeczności lokalnej i związane z tym rosnące potrzeby osób najstarszych.

Rysunek 11 Struktura rodzin objętych pomocą społeczną

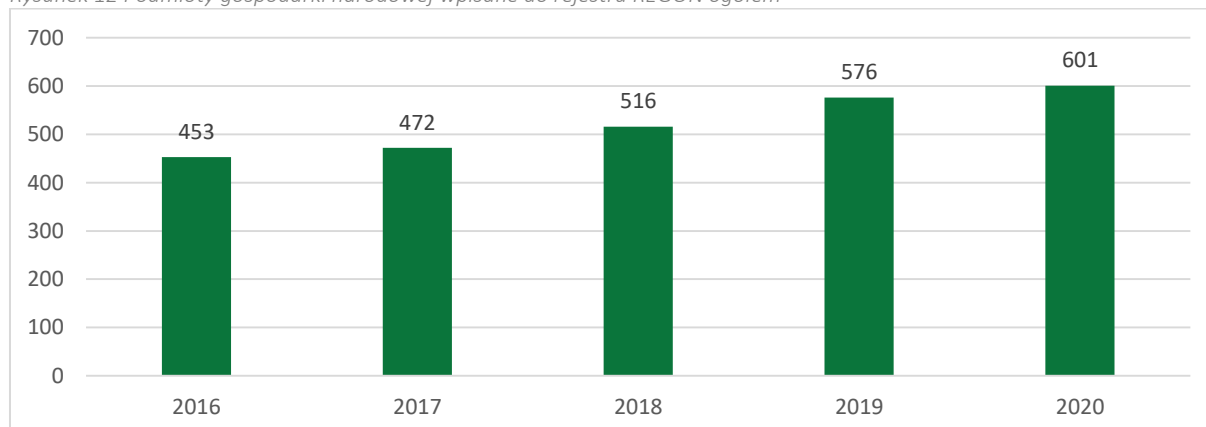
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z GOPS Raciechowice.

Gospodarka i rynek pracy

W przypadku gminy Raciechowice widoczne są pozytywne zmiany związane z rosnącą liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON. W ostatnich pięciu latach, liczba podmiotów wzrosła z 453 w 2016 r. do 601 w 2020 r.

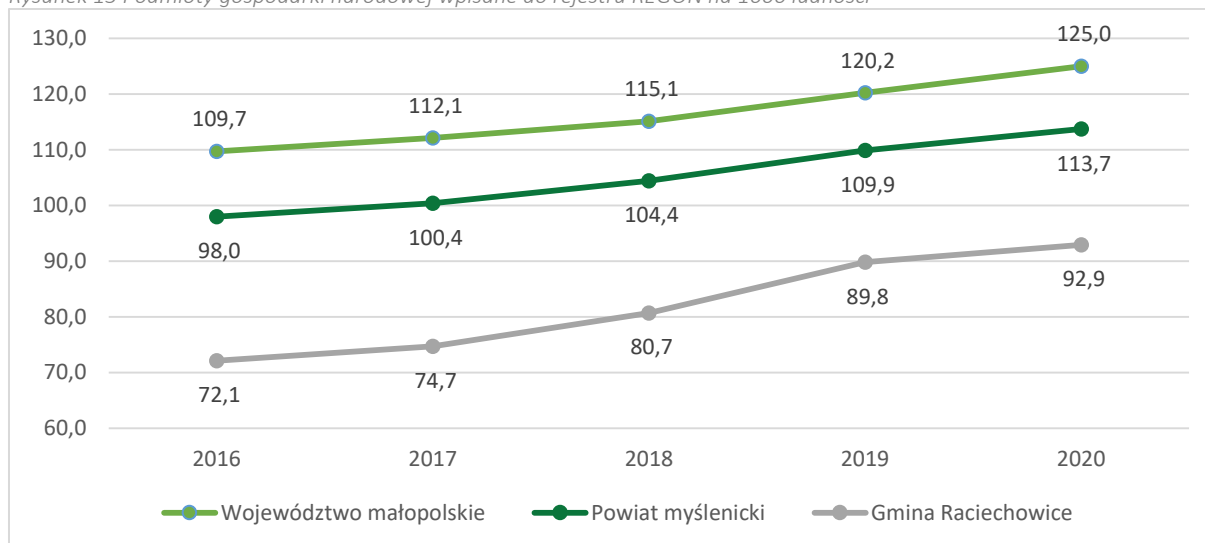
Rysunek 12 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Pozytywne tendencje dotyczące wzrostu podmiotów wpisanych do rejestru REGON zauważalne są również w powiecie myślenickim oraz w województwie małopolskim. W 2020 r. wartość wskaźnika w przeliczeniu na 1000 ludności dla gminy Raciechowice była równa 92,9, jednakże niższa niż wartość dla powiatu (113,7) czy województwa (125,0).

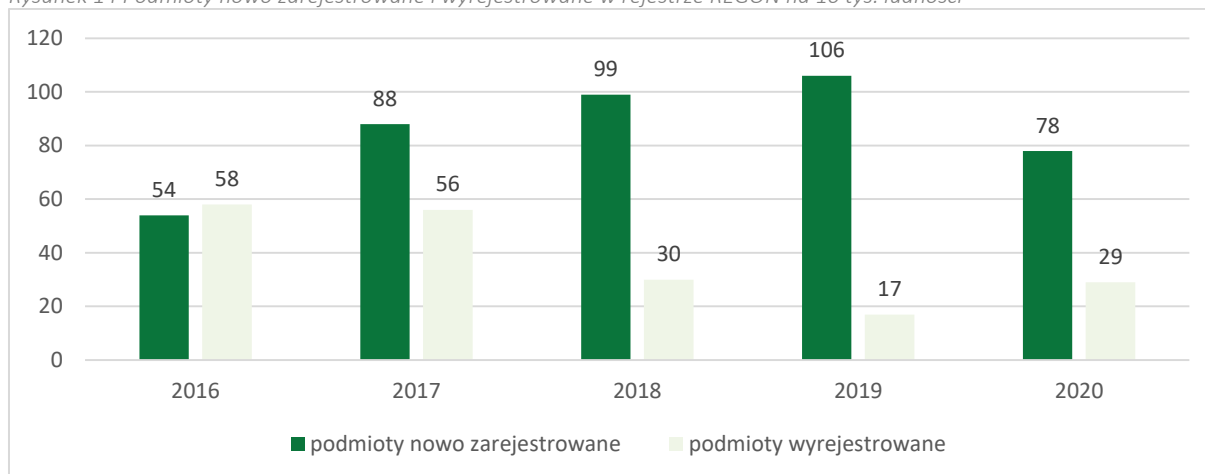
Rysunek 13 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W analizowanych latach widoczne są pozytywne trendy dotyczące liczby podmiotów nowo zarejestrowanych w stosunku do wyrejestrowanych. W latach 2016-2019 wzrastała liczba podmiotów nowo zarejestrowanych oraz malała liczba podmiotów wyrejestrowanych. W 2020 r. z uwagi na wystąpienie pandemii COVID-19 oraz związanych z tym ograniczeń dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej, liczba nowo zarejestrowanych podmiotów spadła w stosunku do roku poprzedniego przy jednoczesnym wzroście podmiotów wyrejestrowanych. Jednakże mimo to w ogólnym rozrachunku podmioty nowo zarejestrowane (78) przeważały nad wyrejestrowanymi (29).

Rysunek 14 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności

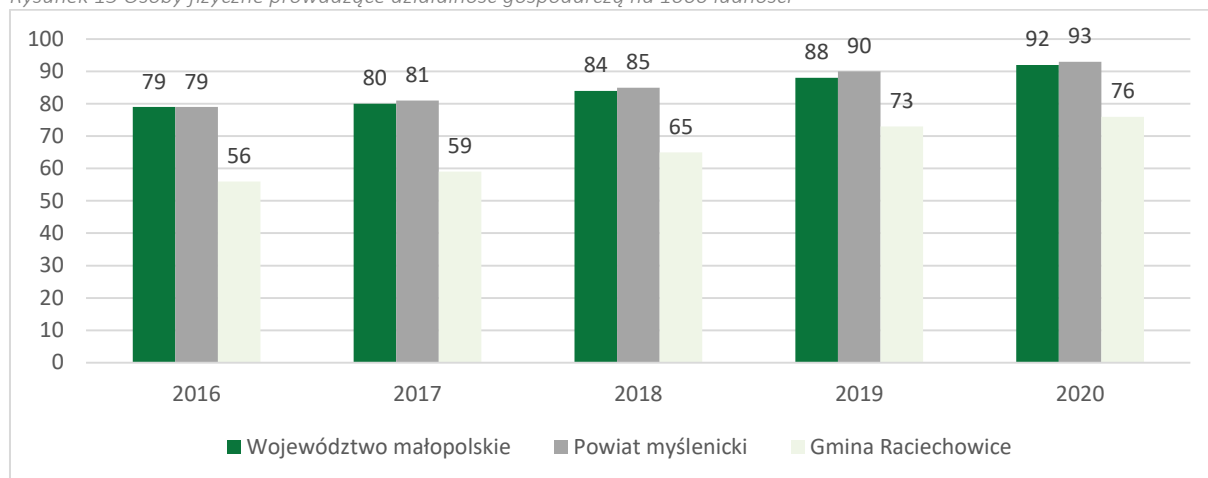

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Poniższy wykres obrazuje osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności. W przypadku gminy Raciechowice widać wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, co obrazuje wzrost wartości wskaźnika z 56 do 76 w 2020 r. W przypadku wartości dla powiatu

i województwa, najlepiej przedstawia się wartość wskaźnika dla powiatu myślenickiego, w 2020 r. w przeliczeniu na 1000 ludności wynosiła 93.

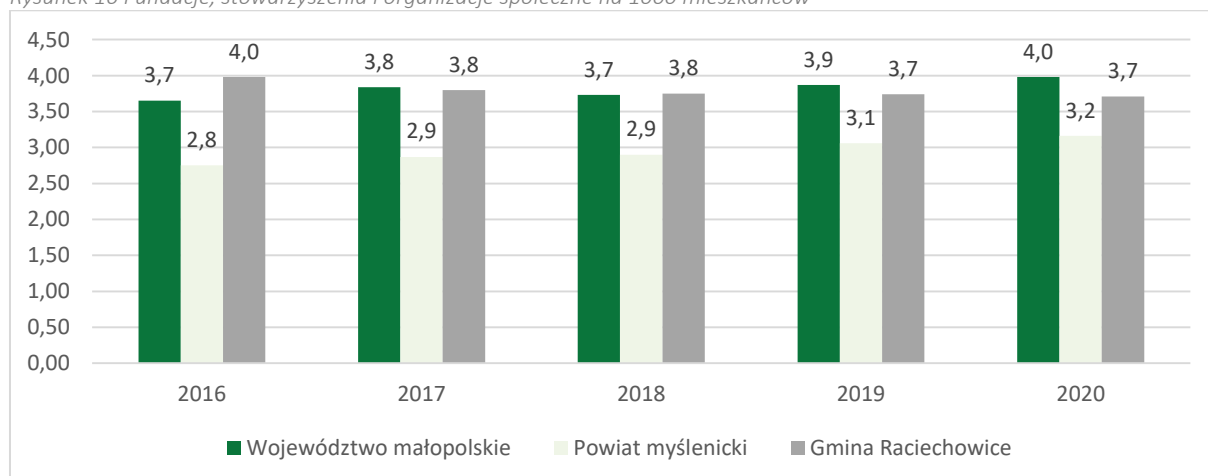
Rysunek 15 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przypadku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przypadku gminy Raciechowice, w analizowanych latach utrzymywała się ona na zbliżonym poziomie, powyżej 3,5. Wartość wskaźnika w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla gminy Raciechowice była wyższa w każdym z analizowanych lat niż wskaźnik dla powiatu, a w latach 2016-2018 wskaźnik ten był wyższy lub na tym samym poziomie co wartość wojewódzka,

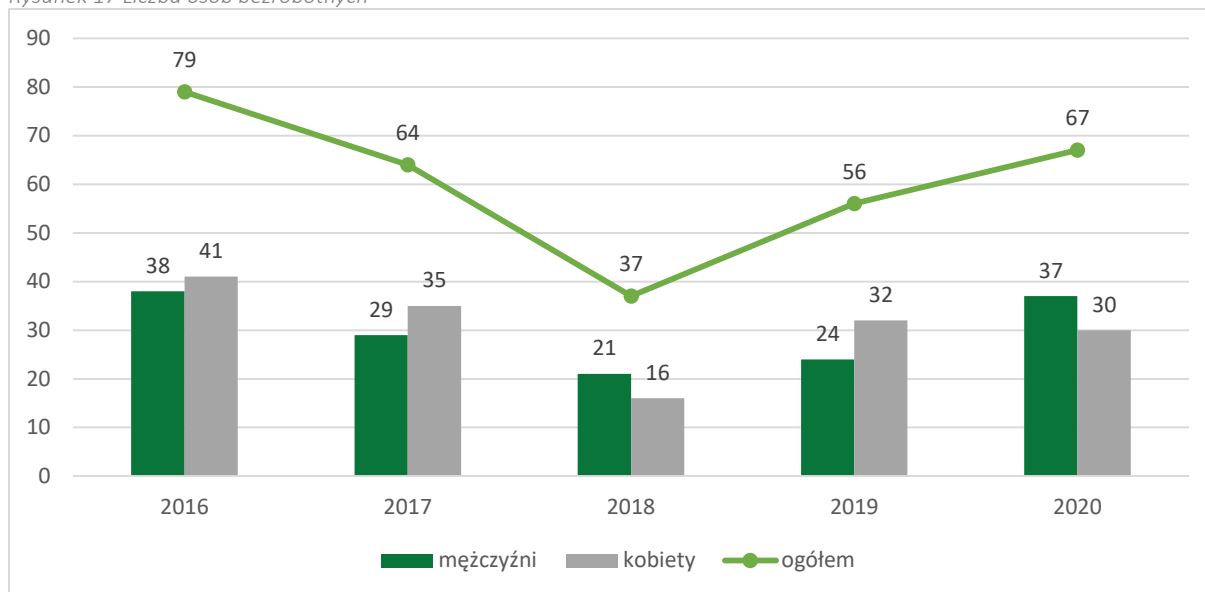
Rysunek 16 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba bezrobotnych w latach 2016-2018 malała, osiągając najniższą wartość w 2018 r. Następnie nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych do 67 osób w 2020 r. W latach 2018 i 2020 r. widoczna była nadwyżka bezrobotnych mężczyzn nad kobietami.

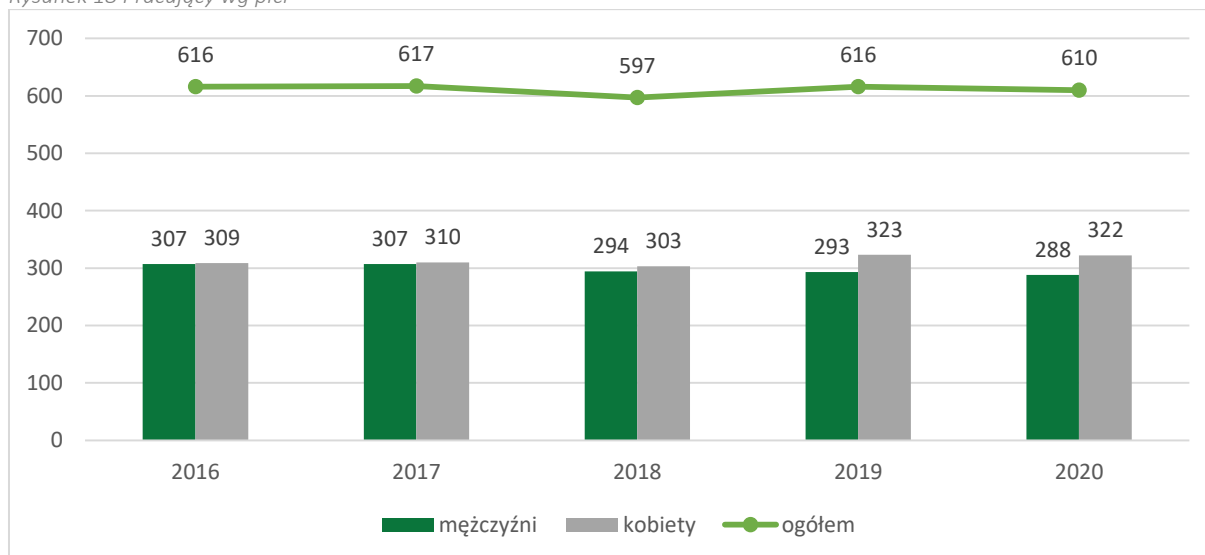
Rysunek 17 Liczba osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Myślenice.

Poniższy wykres przedstawia liczbę pracujących według płci w gminach według definicji GUS (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób). W analizowanym okresie liczba pracujących utrzymywała się na zbliżonym poziomie około 616, tylko w 2018 r. spadła poniżej 600. W strukturze pracujących przeważają kobiety, w 2020 r. kobiety stanowiły 52,8% pracujących.

Rysunek 18 Pracujący wg płci

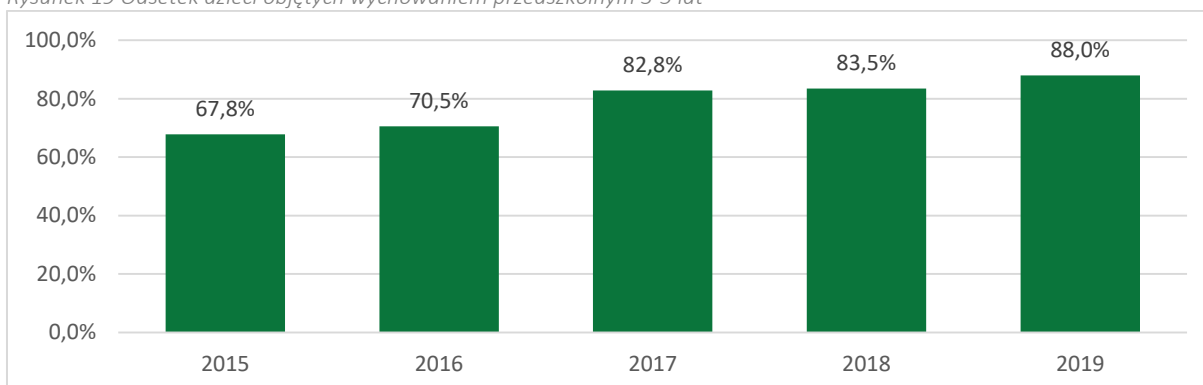

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przypadku odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, widoczny jest systematyczny wzrost. W latach 2015-2019 wartość wzrosła o 20,2 pp. Obecnie odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosi 88%.

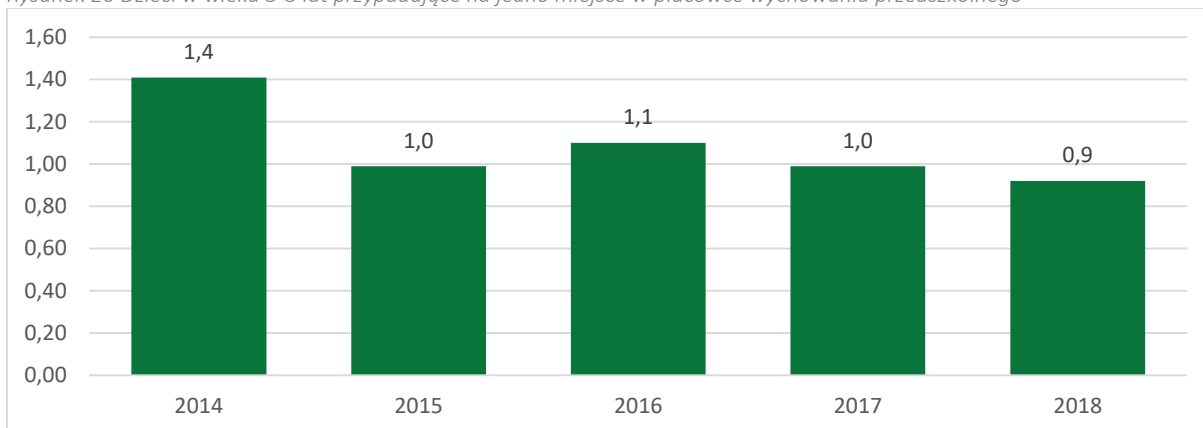
Rysunek 19 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym 3-5 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przypadku liczby dzieci przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego wartość wskaźnika maleje, co należy uznać za pozytywne. Oznacza to, że w gminie jest wystarczająco miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do liczby dzieci w gminie.

Rysunek 20 Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego

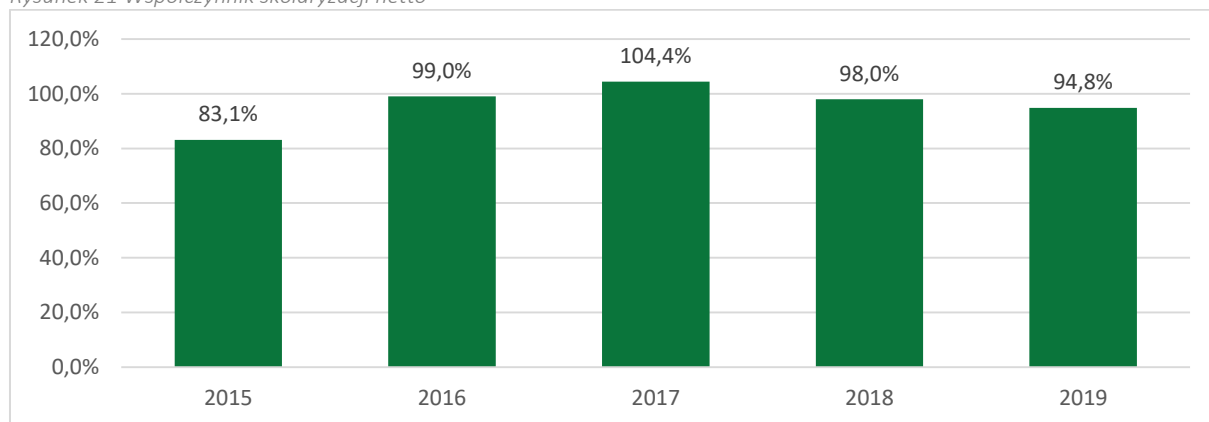

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W latach 2015-2017 wartość współczynnika skolaryzacji rosła, osiągając najwyższą wartość w 2017 r. – 104,4. %. W porównaniu do pozostałych gmin powiatu myślenickiego w 2017 r. współczynnik ten był najwyższy w gminie Raciechowice. Od 2017 r. wartość współczynnika systematycznie spadała. W 2019

r. dla gminy Raciechowice wartość współczynnika była równa 94,8%, była to jedna z wyższych wartości, zaraz po gminach Myślenice i Wiśniowa.

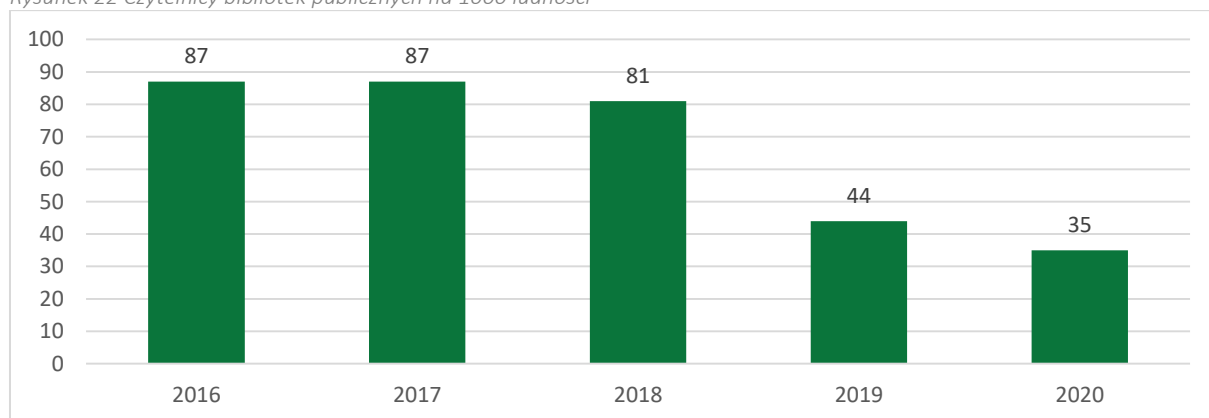
Rysunek 21 Współczynnik skolaryzacji netto

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Analizując dane dotyczące liczby czytelników bibliotek publicznych, widoczny jest ich stopniowy spadek w ostatnich pięciu latach. W 2020 r. liczba czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1000 ludności wynosiła 35.

Rysunek 22 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Środowisko naturalne i infrastruktura

W przypadku podłączenia do sieci kanalizacji, wodociągu i gazu, najlepiej kształtuje się sytuacja dotycząca wodociągów. Ponad połowa mieszkańców korzysta z instalacji wodociągowej, w 2019 r. odsetek ten był równy 54,3%. W 2019 r. z kanalizacji korzystało 13,2% mieszkańców, natomiast z gazu tylko 3,6%.

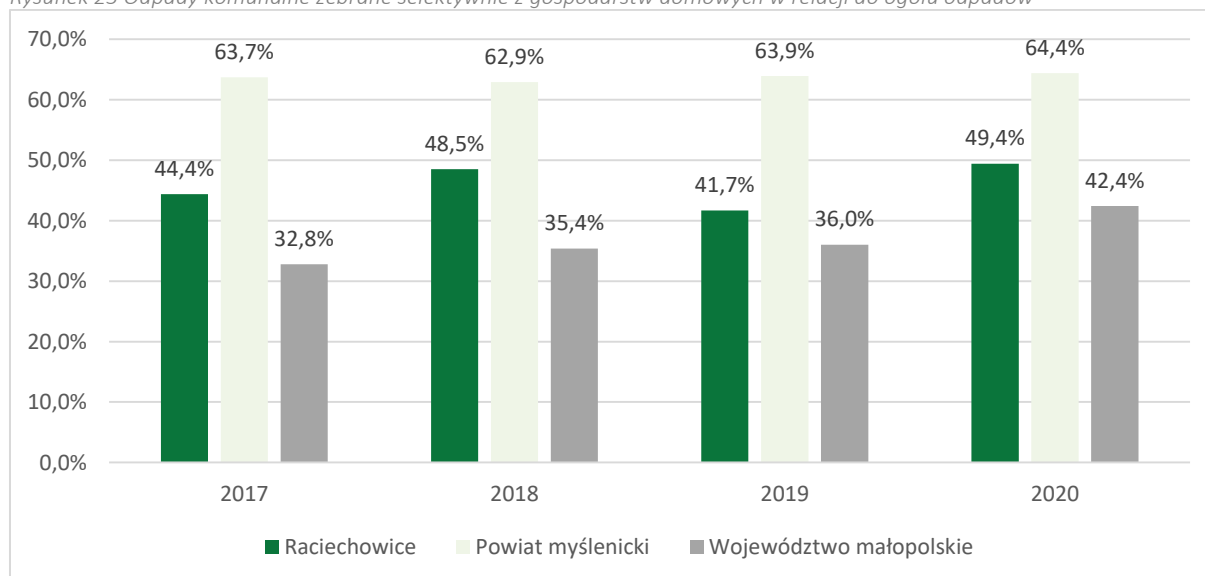
Tabela 5 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności				
	2015	2016	2017	2018	2019
wodociąg	54,8%	55,5%	54,2%	54,2%	54,3%
kanalizacja	13,6%	13,9%	13,0%	13,0%	13,2%
gaz	3,1%	3,1%	3,2%	3,4%	3,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przypadku odpadów selektywnie zebranych z gospodarstw domowych widoczny jest wzrost w 2020 r. w stosunku do 2017 r. W 2019 r. odsetek odpadów był najniższy w gminie Raciechowice i wynosił 41,7%. W analizowanych latach badany odsetek był wyższy w gminie Raciechowice stosunku do wartości osiągniętej przez województwo małopolskie. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzuje się powiat myślenicki, odsetek opadów komunalnych zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu utrzymywał się na poziomie około 63%.

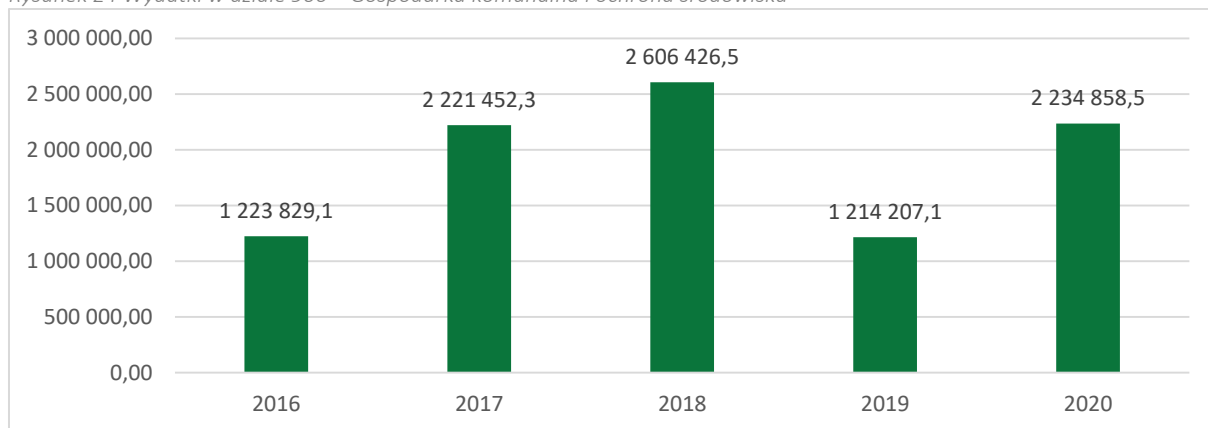
Rysunek 23 Odpady komunalne zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W analizowanym okresie wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska ulegały zmianom. Najwięcej wydatków na ten cel przeznaczono w 2018 r., najmniej natomiast w 2019 r. Obecnie wydatki w dziale 900 – gospodarka komunalna i ochrona środowiska wynoszą ponad 2,2 mln, w tym najczęściej bo prawie połowę przeznaczają się na gospodarkę odpadami komunalnymi, a następnie na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (595 666, 51zł).

Rysunek 24 Wydatki w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

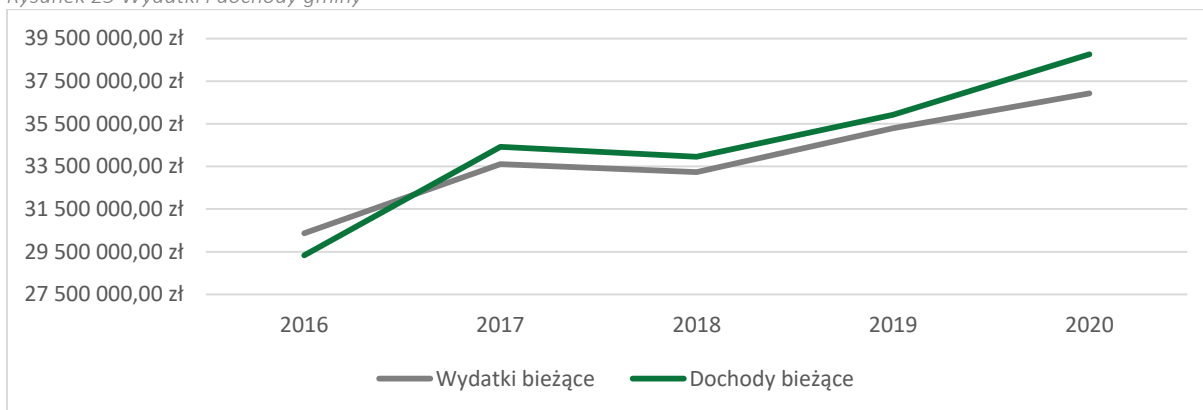
Finanse samorządowe

Istotna z punktu widzenia gminy Raciechowice jest analiza stanu sytuacji finansowej gminy. W gminie opracowano program postępowania naprawczego, w związku z zadłużeniem z jakim boryka się gmina. Realizacja programu naprawczego nakłada na Gminę Raciechowice obowiązek związany ze zmniejszeniem wydatków bieżących, co w konsekwencji doprowadzi do wygenerowania nadwyżki operacyjnej, która umożliwi spłatę posiadanego zadłużenia. Dotychczasowy sposób prowadzenia polityki finansowej i gospodarowanie zasobami gminy były nieefektywne. Nadmierne wydatki przed 2019 r. dotyczyły przede wszystkim zatrudnienia i utrzymania oświaty. Jednym z problemów mających wpływ na sytuację finansową gminy było zaciąganie zobowiązań finansowych w instytucjach pozabankowych na niekorzystnych warunkach obsługi długu, a także przystąpienie do realizacji inwestycji budowy magistrali wodociągowej bez zabezpieczonych środków w budżecie na sfinansowanie tego przedsięwzięcia. Dlatego też z uwagi na realizację tego projektu, koniecznym było zaciągnięcie pożyczki w 2019 r. na zapłatę tej inwestycji.

Gmina Raciechowice wykazała w 2016 r. deficyt operacyjny (ujemny wynik między dochodami a wydatkami bieżącymi), natomiast w kolejnych latach nadwyżkę operacyjną (dodatni wynik pomiędzy dochodami a wydatkami bieżącymi), która z roku na rok się zwiększa, co należy uznać za pozytywne zjawisko.

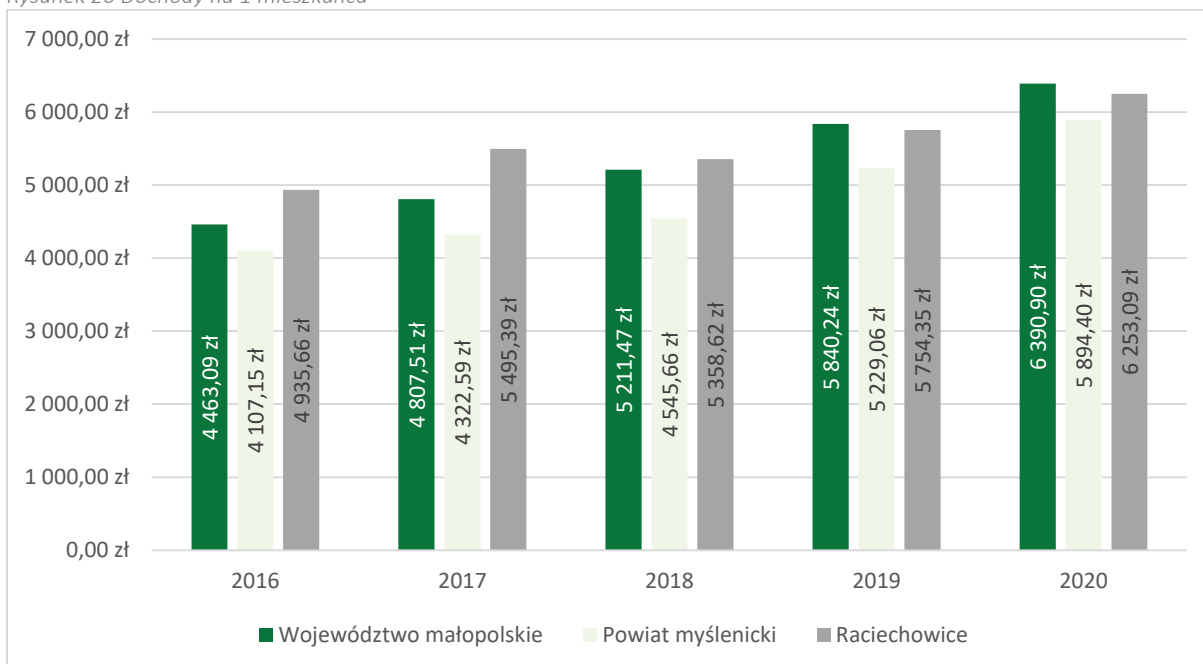
Rysunek 25 Wydatki i dochody gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W przypadku dochodów na 1 mieszkańca w gminie Raciechowice, widoczny jest wzrost w analizowanym okresie. Porównując dane z wartościami dla powiatu i województwa, w przypadku gminy Raciechowice w latach 2016-2018 dochody na jednego mieszkańca były wyższe niż dla powiatu myślenickiego i województwa małopolskiego. Od 2019 r. wysokość dochodów na 1 mieszkańca w województwie jest wyższa (6 390,90 zł), niż w przypadku wartości dla gminy (6 253,09zł).

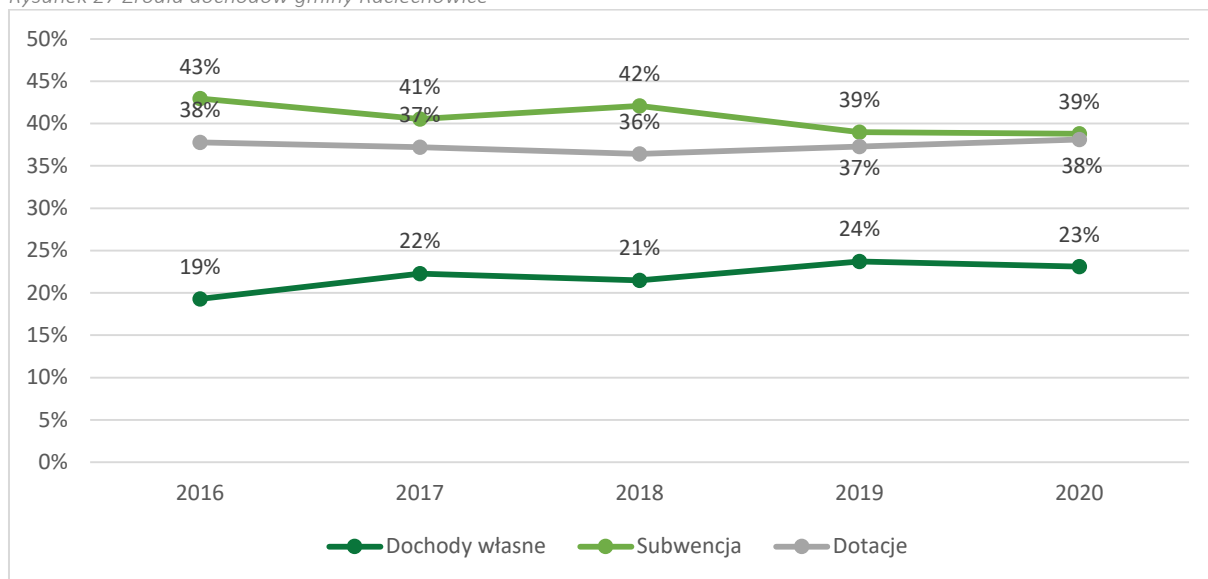
Rysunek 26 Dochody na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Niezmiennie od kilku lat, większość dochodów gminy stanowią dotacje i subwencje. Z uwagi na obowiązujące przepisy, brak jest możliwości swobodnego zarządzania tymi środkami, ponieważ muszą być one przeznaczane na ściśle określone cele. Poniższy wykres przedstawia źródła dochodów gminy Raciechowice w ostatnich pięciu latach. W latach 2016-2018 widoczna była nadwyżka subwencji nad dotacjami, obecnie różnica pomiędzy nimi stanowi zaledwie 1 pp.

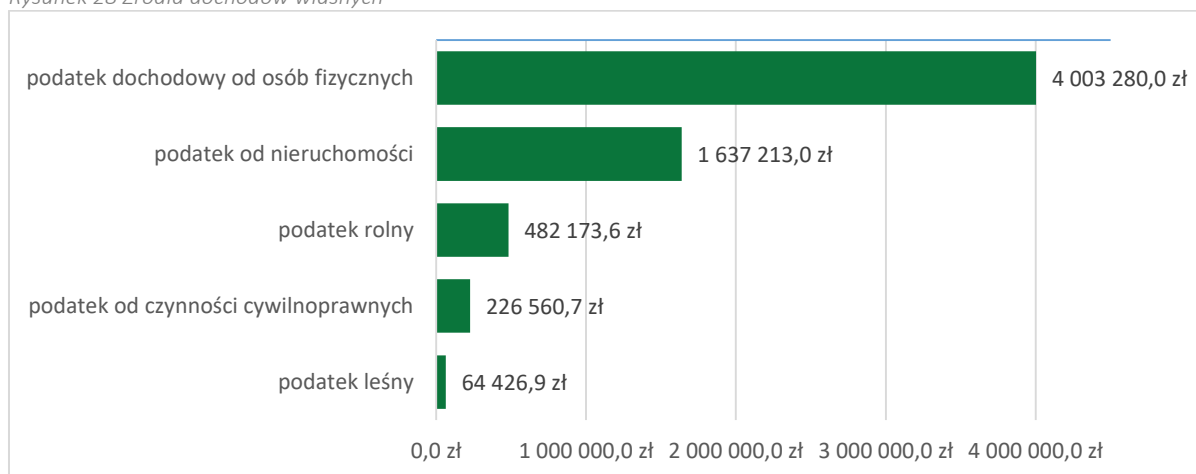
Rysunek 27 Źródła dochodów gminy Raciechowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wśród dochodów własnych gminy w 2020 r. dominował podatek dochodowy od osób fizycznych, a na drugim miejscu podatek od nieruchomości. Mniejszy udział stanowią podatek rolny, od czynności cywilnoprawnych czy podatek leśny.

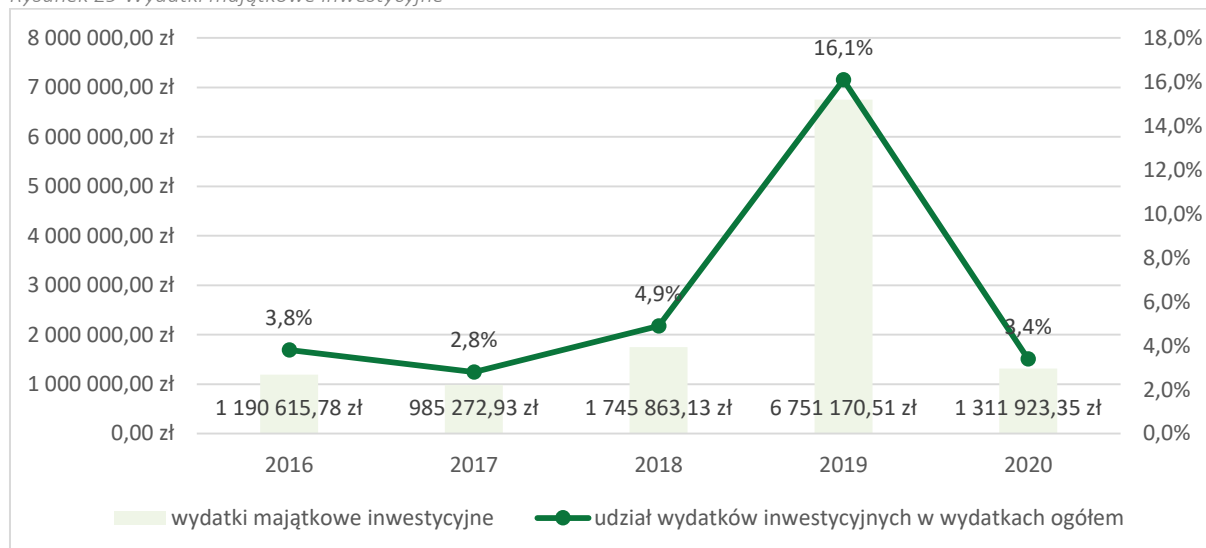
Rysunek 28 Źródła dochodów własnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem wynosił w 2019 r. 16,1%, była to jednocześnie najwyższa wartość w ostatnich 5 latach. W 2020 r. udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem spadł do poziomu 3,4%. Wysoki odsetek wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 2019 r., ma związek z koniecznością zapłaty za wykonaną inwestycję "magistrala wodociągowa - etap I", na którą nie zostały zabezpieczone środki w budżecie na etapie podpisania umowy i w związku z tym, gmina musiała zaciągnąć pożyczkę na ten cel.

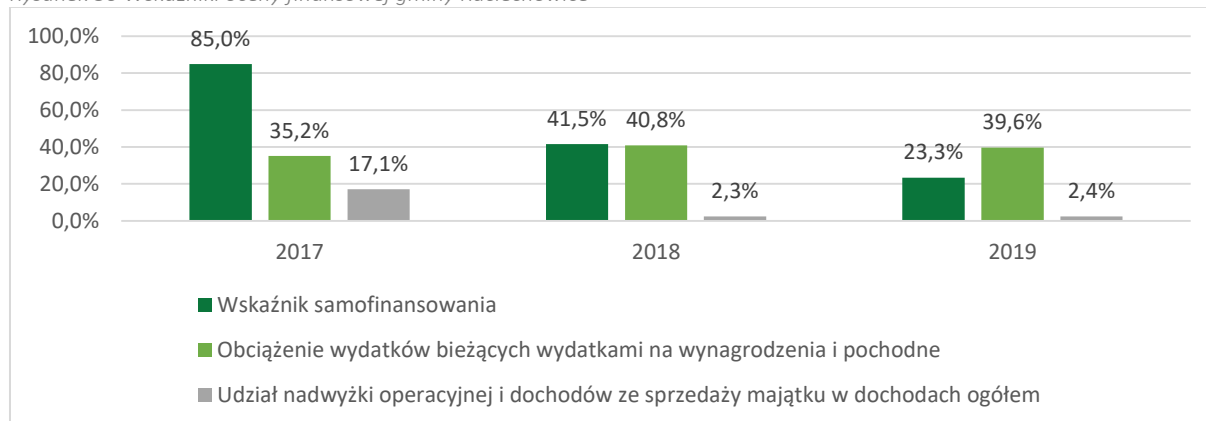
Rysunek 29 Wydatki majątkowe inwestycyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wskaźnik samofinansowania oznaczający udział nadwyżki operacyjnej i dochodów majątkowych w wydatkach majątkowych, najlepiej przedstawiał się w 2017 r., wynosił 85%. Wskazuje on stopień, w jakim gmina finansuje inwestycje środkami własnymi. W analizowanych latach 2017-2019 widoczne są negatywne tendencje związane ze wzrostem obciążenia dochodów własnych wydatkami na obsługę zadłużenia. W 2019 r. wartość tego wskaźnika wzrosła o ponad 14 pp. w stosunku do 2017 r. i wyniosła blisko 25%.

Rysunek 30 Wskaźniki oceny finansowej gminy Raciechowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ministerstwa Finansów.

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Raciechowice

I Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

II Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywateli, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększenia skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednio inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

III Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy Raciechowice

Głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju.

Głównym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest:

1. Zachowanie ładu przestrzennego:
 - prowadzenie efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej,
 - uwzględnianie wszelkich uwarunkowań i wymagań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych oraz kompozycyjno-estetycznych.
2. Wzmocnienie integracji przestrzennej gminy poprzez:
 - zrównoważony rozwój,
 - zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami,
 - zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą – przemysłowo-składowych,
 - intensyfikację zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową),
 - przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy,
 - racjonalne kształtowanie sieci osadniczej (spójność i zwartość struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz równowaga terenów zabudowanych i terenów zieleni).
3. Ochrona zasobów środowiskowych:
 - kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych,
 - zapobieganie zabudowywaniu terenów otwartych, atrakcyjnych krajobrazowo,
 - poprawę jakości powietrza (wymiana indywidualnych źródeł ciepła, kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej),

- kształtowanie sieci ekologicznej miasta (ciągłość obszarów przyrodniczych, przewietrzanie, dostępność terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej),
 - ochrona systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych).
4. Rozwój systemu komunikacyjnego powinien obejmować poprawę dostępności transportowej poprzez:
- organizację wydajnej sieci transportowej,
 - wykorzystanie dostępności do DW 964,
 - wydajniejszą organizację transportu publicznego,
 - poprawę jakości dróg publicznych,
 - zwiększenie ilości ścieżek rowerowych.
5. Rozwój infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
6. Rozwój obszarów wiejskich w oparciu o endogeniczne potencjały:
- Ochrona dziedzictwa kulturowego,
 - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.
7. Rozwój turystyki:
- W oparciu o zasoby przyrodnicze,
 - W oparciu o zasoby kulturowe,
 - Dalsza promocja produktu turystycznego „Jabłko z Raciechowic”.

Załącznik nr 3 Mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego dla gminy Raciechowice

Spis tabel i rysunków

<i>Tabela 1 Charakterystyka jcwp zlokalizowanych na terenie gminy Raciechowice</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 2 Charakterystyka jcwpd zlokalizowanych na terenie gminy Raciechowice</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 3 Działania przewidziane do realizacji dla poszczególnych jcw na terenie gminy Raciechowice</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 4 Liczba ludności sołectw gminy Raciechowice</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 5 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności</i>	<i>63</i>
<i>Rysunek 1 Stan ludności oraz prognozowana liczba ludności gminy Raciechowice</i>	<i>53</i>
<i>Rysunek 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności</i>	<i>53</i>
<i>Rysunek 3 Saldo migracji na 1000 ludności</i>	<i>54</i>
<i>Rysunek 4 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku</i>	<i>54</i>
<i>Rysunek 5 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności</i>	<i>55</i>
<i>Rysunek 6 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej</i>	<i>55</i>
<i>Rysunek 7 Powody przyznania pomocy społecznej w 2020 r.</i>	<i>56</i>
<i>Rysunek 8 Liczba osób korzystająca z zasiłków stałych, celowych i okresowych.....</i>	<i>56</i>
<i>Rysunek 9 Struktura rodzin objętych pomocą społeczną</i>	<i>57</i>
<i>Rysunek 10 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON ogółem.....</i>	<i>57</i>
<i>Rysunek 11 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności.....</i>	<i>58</i>
<i>Rysunek 12 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności.....</i>	<i>58</i>
<i>Rysunek 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności.....</i>	<i>59</i>
<i>Rysunek 14 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców.....</i>	<i>59</i>
<i>Rysunek 15 Liczba osób bezrobotnych</i>	<i>60</i>
<i>Rysunek 16 Pracujący wg płci</i>	<i>60</i>
<i>Rysunek 17 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym 3-5 lat</i>	<i>61</i>
<i>Rysunek 18 Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego</i>	<i>61</i>
<i>Rysunek 19 Współczynnik skolaryzacji netto</i>	<i>62</i>
<i>Rysunek 20 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności</i>	<i>62</i>
<i>Rysunek 21 Odpady komunalne zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów</i>	<i>63</i>
<i>Rysunek 22 Wydatki w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska</i>	<i>64</i>
<i>Rysunek 23 Wydatki i dochody gminy</i>	<i>65</i>
<i>Rysunek 24 Dochody na 1 mieszkańca</i>	<i>65</i>
<i>Rysunek 25 Źródła dochodów gminy Raciechowice.....</i>	<i>66</i>
<i>Rysunek 26 Źródła dochodów własnych.....</i>	<i>66</i>
<i>Rysunek 27 Wydatki majątkowe inwestycyjne</i>	<i>67</i>
<i>Rysunek 28 Wskaźniki oceny finansowej gminy Raciechowice</i>	<i>67</i>